

‘Niemand in ons vak leest’

Een onderzoek naar publieksveiligheid bij buitentheater

Omslag:
Vis à Vis – Silo 8
©Nicole van Hasselt

1 maart 2016

Naam student Thijs de Bruijn
Opleiding Kunst en Economie
Afstudeerrichting Theatermanagement
Studentnummer 2110642
Contact thijs.debruijn@student.hku.nl of mail@thijsdebruijn.net

Interne begeleidster
Lisette Teisman, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
Externe begeleidster
Ellen van Bunnik, 'n More Productions

Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt het onderzoeksrapport van mijn afstudeerscriptie voor de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Als afsluiting van vier jaar onderwijs op het gebied van theatermanagement heb ik er voor gekozen om mij te verdiepen in het onderwerp publieksveiligheid bij buitentheater. Mijn fascinatie voor dit onderwerp is eigenlijk al zeven jaar geleden begonnen.

In 2009 werkte ik mee aan mijn eerste buitentheaterproductie: Gitanes Ultra Light van JUDKA Theatermakers. Als productieassistent hield ik mij bezig met alle facetten van deze voorstelling. Ik ontdekte al snel een voorliefde voor deze vorm van theater. Hard werken met een passievolle groep kunstenaars en op een bijzondere buitenlocatie heeft mij sindsdien niet meer losgelaten.

In 2012 begon ik, naast mijn studie en incidentele buitenproducties, met mijn werk bij CrowdCom. Als centralist ben ik verantwoordelijk voor de communicatiestromen rondom het crowdmanagementplan, bijvoorbeeld op het station van Eindhoven tijdens Koninginnedag. Dit werk doe ik nog steeds jaarlijks, zoals afgelopen jaar tijdens de eerste Koningsdag in Dordrecht. Hier ontstond mijn interesse in veiligheid en met name publieksveiligheid.

In 2014 werkte ik als productiestagiair bij theatergezelschap Vis à Vis. Hier kwamen mijn twee interessegebieden echt samen; publieksveiligheid en buitentheater. Ik ben me steeds meer gaan interesseren in veiligheidsaspecten bij buitentheater. Het viel me op dat Vis à Vis, in vergelijking met de producties waar ik daarvoor had gewerkt, de publieksveiligheid serieus aanpakte. Zo ontstond bij mij de vraag 'Hoe is dit in de rest van de sector geregeld?'.

Inmiddels maak ik mij op voor mijn derde seizoen als productieassistent bij Vis à Vis en is mijn interesse in publieksveiligheid niet meer van alleen academische aard. Ik ben op zoek naar manieren om de veiligheid van mijn publiek te waarborgen. Daarnaast ben ik zeer geïnteresseerd in hoe wij, als sector, omgaan met publieksveiligheid.

Door het schrijven van dit scriptieonderzoek heb ik veel informatie en contacten op kunnen doen op dit gebied. Ik hoop ook dat de onderzoeksresultaten bij kunnen dragen aan veilige(re) buitentheaterproducties in de toekomst en dat ik, door middel van mijn managementproduct, een bijdrage kan leveren aan de opleiding van mensen als ik: beginnende buitentheaterproducenten.

Thijs de Bruijn
Utrecht, maart 2016

Managementsamenvatting

Theatervoorstellingen buiten schouwburg of theater brengen productionele uitdagingen met zich mee. Zo hebben bijzondere locaties vaak geen vaste infrastructuur voor het verwerken van (grote) groepen mensen, theatermakers pakken ook graag uit met grootse effecten en weersomstandigheden kunnen een grote rol spelen. Daar komt bij dat de podiumkunsten te kampen hebben met lage budgetten, veel gebruik maakt van vrijwilligers en subsidieverstrekkers aansturen op grotere bezoekersstromen. Het is dan ook opvallend dat informatie over werkwijzen of ervaringen van producenten op het gebied van publieksveiligheid niet zijn vastgelegd. Desondanks hebben zich geen noemenswaardige incidenten voorgedaan. Het lijkt er dus op dat producenten wel degelijk een werkwijze hebben ontwikkeld waarbij publieksveiligheid wordt gewaarborgd.

Dit onderzoek heeft als doel werkwijzen met betrekking tot publieksveiligheid bij buitentheaterproducties vast te leggen en beschikbaar te maken voor de sector. Op deze manier kunnen ook in de toekomst de risico's voor publiek worden geminimaliseerd en is het mogelijk voor minder ervaren producenten om kennis te vergaren over het onderwerp publieksveiligheid. Door middel van semigestructureerde interviews is er een antwoord gezocht op de vraag: 'Op welke wijze kunnen de professionele producenten van buitentheater de publieksveiligheid waarborgen?'

Het startpunt van dit onderzoek is het literatuuronderzoek geweest. Theorieën met betrekking tot risicoanalyse en -management uit zowel de evenementensector als projectmanagement zijn hierin uitgewerkt. Vervolgens is er een wettelijk kader geschept door de belangrijkste wet- en regelgeving rondom buitentheater uiteen te zetten. Dit theoretisch en wettelijk kader heeft de input gevormd voor de semigestructureerde interviews.

Er zijn in totaal acht interviews gehouden met de belangrijkste spelers van drie deelgebieden: Buitentheaterfestivals, buitentheatergezelschappen en freelance buitentheaterproducenten. Er is met hen gesproken over incidenten op het gebied van publieksveiligheid, de rol van de overheid en de gehanteerde werkwijzen voor het analyseren van risico's.

Eén van de meest opvallende resultaten is dat geen van de ondervraagden een ernstig incident kon benoemen. Buitentheater wordt gezien als een relatief makkelijke sector op het gebied van publieksveiligheid. Zeker als er wordt vergeleken met grotere publieksevenementen, heeft buitentheater een sterk homogene bezoekersgroep, die zich eenduidig over het terrein verplaatst. Ook zijn de publieksaantallen kleiner.

De belangrijkste bevindingen voor het waarborgen van de publieksveiligheid zijn gericht op de universele werkwijze en kennisdeling. Producenten hebben niet het idee dat er een universele methode wordt gehanteerd, toch maken zij gebruik van een bepaalde instelling die een grote invloed heeft op het terugdringen van risico's. Door met een open houding op zoek te gaan naar kennis, wordt onbewust onbekwaamheid teruggedrongen. Externe adviseurs hebben hierdoor een essentiële rol bij het analyseren en tegengaan van de risico's. Zo wordt er gebruik gemaakt van de expertise van collega's, specialisten, locatiebeheerders en de overheid/hulpdiensten.

De buitentheatersector is klein, maar de productionele uitdagingen zijn erg breed. Dit zorgt ervoor dat een breed spectrum aan specialistische kennis van groot belang is. De ondervraagden zien het belang van kennisdeling. Toch is er geen manier om ervaringen en bevindingen te delen. Ook voor nieuwe of minder ervaren producenten is er geen informatie beschikbaar op het gebied van publieksveiligheid bij buitentheater.

Door een platform op te richten waar producenten ervaringen en methoden met elkaar kunnen delen, en waar belangrijke informatiebronnen over dit onderwerp worden gebundeld, wordt getracht de sector ook voor de toekomst incidentvrij te houden.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Managementsamenvatting	5
1. Situatie	8
1.1 Doelstelling.....	9
1.2 Leeswijzer.....	9
2. Onderzoeksvraag.....	10
2.1 Deelvragen	10
3. Definities	11
4. Methodiek	14
4.1 Literatuuronderzoek.....	14
4.2 Dataverzameling.....	14
4.3 Analysemethode	14
4.4 Steekproefmethode	14
4.5 Steekproefomvang.....	16
4.6 Validiteit en betrouwbaarheid	16
5. Theoretisch kader.....	17
5.1 Risicoanalyse bij evenementen	17
5.1.1 Methode voor risicoanalyse	17
5.1.2 Benoem de bronnen van gevaar.....	18
5.1.3 Stel oorzaak/gevolg-scenario's vast.....	18
5.1.4 Stel kans en impact vast	18
5.1.5 Stel prioriteiten op basis van impact en kans.....	19
5.1.6 Implementeer maatregelen op basis van de prioriteiten	19
5.1.7 Werk plannen bij en evalueer	20
5.2 Projectmanagement	21
5.2.1 Risicoanalyse	22
5.2.2 Risicomanagement	23
5.3 Relevantie buitentheater.....	24
5.3.1 Verschillen	24
5.3.2 Risicoanalyse bij buitentheater.....	24
6. Wet- en regelgeving	26
6.1 Gemeenten.....	26
6.1.1 Model APV	26
6.1.2 Controle en handhaving	27
6.2 Gemeentegrensoverschrijdende organisaties	27
6.3 Relevantie voor buitentheater	28
7. De geïnterviewden	30

8. Resultaten en Analyse	38
8.1 Risicoanalyse	38
8.1.1 <i>Risicoanalyse</i>	38
8.1.2 <i>Documentatie</i>	39
8.1.3 <i>Subconclusie risicoanalyse</i>	40
8.2 Risicomanagement	41
8.2.1 <i>Veiligheidsteam</i>	41
8.2.2 <i>Financiën</i>	42
8.2.3 <i>Publiek medeverantwoordelijk</i>	42
8.2.4 <i>Onbewust onbekwaam</i>	43
8.2.5 <i>Subconclusie risicomanagement</i>	44
8.3 Wetgeving	46
8.3.1 <i>De rol van de overheid</i>	46
8.3.2 <i>Universele regelgeving</i>	47
8.3.3 <i>Overige overheidsinstellingen</i>	48
8.3.4 <i>Toezicht en handhaving</i>	48
8.3.5 <i>Subconclusie wetgeving</i>	49
8.4 De Sector	50
8.4.1 <i>Kennisdeling</i>	50
8.4.2 <i>Onervaren producenten</i>	50
8.4.3 <i>Uitdagingen per deelgebied</i>	51
8.4.4 <i>Sectorbrede uitdagingen</i>	52
8.4.5 <i>Subconclusie sector</i>	52
8.5 Incidenten	52
8.5.1 <i>Weinig incidenten</i>	52
8.5.2 <i>Zelfregulering</i>	53
8.5.3 <i>Subconclusie incidenten</i>	53
9. Conclusie	55
9.1 Beantwoording deelvragen	55
9.2 Beantwoording hoofdvraag	58
10. Discussie	60
11. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	61
12. Het managementproduct	62
Dankwoord	64
Bijlagen	69
Bijlage 1 – Visualisatie onderzoek	70
Bijlage 2 - Thema's en vragenlijst.....	72
Bijlage 3 – Evenementenbeleid per gemeente	75
Bijlage 4 – Model APV over Evenementen.....	77
Bijlage 5 – Codeboom.....	78

1. Situatie

Uit onderzoek van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OC&W) uit 2013 blijkt dat 30 procent van de gesubsidieerde theatervoorstellingen plaatsvindt buiten de podia (Ministerie van OC&W, 2014, p. 76). Uit datzelfde onderzoek blijkt dat theater op een openluchtlocatie opvallend veel bezoekers trekt; 529 mensen per voorstelling tegenover een gemiddelde van 271 voor de gehele sector.

Theaterproducties buiten de schouwburg of het theater brengen grote productionele uitdagingen met zich mee (Hazeleger, 2006). Theatremakers grijpen vaak de bijzondere locatie aan om uit te pakken met grootse effecten. Ook ontbreekt het op deze locaties aan een vaste infrastructuur op het gebied van publieksbegeleiding en –verzorging, zoals (nood)verlichting en vluchtwegen. Door de buitenlocatie kan ook het weer een grote rol gaan spelen. Producenten lopen hierdoor tegen unieke uitdagingen aan.

De buitentheatersector draait daarnaast vrijwel volledig op subsidies. Subsidieverstrekkers als het NFPK en de BiS sturen hierbij aan op grote publieksstromen (G. Lawson, 2012). Alhoewel de podiumkunsten al te kampen hadden met kleine budgetten, blijkt uit recent onderzoek van de Sociaal Economische Raad en de Raad voor Cultuur van januari jl., dat de bezuinigingen op de cultuursector een grote invloed hebben gehad (SER, 2016). Zo zijn er zeer veel vrijwilligers actief in de podiumkunsten. In de toekenning van subsidiegelden wordt ook niet gelet op productionele aspecten zoals publieksveiligheid.

Publieksveiligheid bij buitentheater is dan ook geen vanzelfsprekendheid. Producenten spelen een grote rol in het terugdringen van risico's. Productieleiders zijn echter geen veiligheidskundigen. Het aantal producenten met een specifieke theaterproductieopleiding is gering. Daar komt bij dat de opleidingen met betrekking tot theaterproductie geen nadruk leggen op (publieks)veiligheid¹.

Theaterproducties buiten het theater en de schouwburg hebben dus te kampen met een bovengemiddeld aantal bezoekers, grote organisatorische uitdagingen, kleine budgetten, een subsidieverstrekker die aanstuurt op meer bezoekers en het ontbreken aan veiligheidsgerichte opleidingen. Deze combinatie van factoren maakt dat specialistische kennis en informatie-uitwisseling tussen producenten van groot belang is. Het is dan ook bijzonder te noemen dat onderzoek naar de organisatorische aspecten van buitentheater ontbreekt, terwijl juist deze productionele uitdagingen kenmerkend zijn voor de sector.

Desondanks hebben zich geen noemenswaardige incidenten voorgedaan op het gebied van publieksveiligheid bij buitentheater. Hieruit valt op te maken dat producenten wel degelijk weten wat zij aan het doen zijn. De ervaringen die zij hebben en de methoden die zij gebruiken om de sector incidentvrij te houden, zijn echter niet beschikbaar voor de beginnende, of minder ervaren buitentheaterproducent. Het is dan ook van groot belang dat deze informatie wordt gedeeld. Niet alleen voor de professionals van nu, maar ook juist voor de mensen die zich in de toekomst graag buiten de gebaande paden willen gaan begeven.

¹ Er zijn twee HBO-opleidingen die zich (deels) richten op theaterproductie. De Opleiding Productie Podiumkunsten richt zich vooral op het artistieke maakproces (AHK.nl, 2016) en de opleiding Theatre and Performing Arts (voorheen theatermanagement) legt de nadruk op economie en marketing (HKU, 2016).

1.1 Doelstelling

Binnen dit onderzoek staat publieksveiligheid bij buitentheater centraal. Het doel van dit onderzoek is het inventariseren van werkwijzen, ervaringen en belanghebbenden met betrekking tot publieksveiligheid bij buitentheaterproducties. Door de ervaringen en methoden van professionals te bundelen, wordt er een werkwijze ontwikkeld die bijdraagt aan de waarborging van publieksveiligheid bij buitentheatervoorstellingen. Op deze manier kan de sector ook in de toekomst de risico's voor publiek minimaliseren en is het mogelijk voor minder ervaren producenten om kennis te vergaren over het onderwerp publieksveiligheid.

1.2 Leeswijzer

Dit onderzoek is gestart met een literatuuronderzoek op het gebied van risicoanalyse, risicomanagement en wet- en regelgeving met betrekking tot buitentheater. Er is door middel van semigestructureerde interviews data verzameld en geanalyseerd. Deze data heeft de input gevormd voor het beantwoorden van de hoofd- en deelvragen. De globale structuur van dit rapport:

Hoofdstuk 1: Situatie	Belang en doelstelling van het onderzoek
Hoofdstuk 2: Onderzoeksvraag	Wat er onderzocht is
Hoofdstuk 3: Definities	De gehanteerde begrippen binnen het onderzoek
Hoofdstuk 4: Methodiek	De gehanteerde werkwijze voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag
Hoofdstuk 5: Theoretisch kader	Bestaande theorieën die de basis hebben gevormd voor het onderzoek
Hoofdstuk 6: Wet- en regelgeving	De wetten en regels met betrekking tot het onderzoek
Hoofdstuk 7: De geïnterviewden	Korte introductie van de geïnterviewden
Hoofdstuk 8: Resultaten en analyse	De resultaten weergegeven aan de hand van de codes.
Hoofdstuk 9: Conclusie	De resultaten als beantwoording van de hoofdvraag en deelvragen
Hoofdstuk 10: Discussie	Uiteenzetting van de beperkingen van het onderzoek
Hoofdstuk 11: Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	Uiteenzetting van de uit de resultaten voortvloeiende vraagstukken
Hoofdstuk 12: Het management-product	De conclusie van het onderzoek is uitgewerkt in een zogeheten managementproduct voor de sector

2. Onderzoeksvraag

De onderzoeksvraag voor dit onderzoek luidt als volgt:

‘Op welke wijze kunnen de professionele producenten van buitentheater de publieksveiligheid waarborgen?’

Binnen dit onderzoek worden alleen professionele producenten meegenomen. Dit betekent niet dat het onderzoek niet relevant is voor amateurs, semi-professionals en studenten. Zij worden echter niet meegenomen in het onderzoek. Een volledige definitie van buitentheater en de andere begrippen staat in het volgende hoofdstuk.

2.1 Deelvragen

- Welke methoden of technieken worden op dit moment door producenten gebruikt om risico's bij buitentheater te analyseren?
Door de methode van risicoanalyse te onderzoeken, ontstaat er een beeld van hoe er met risico's wordt omgegaan. Ook kan er op die manier een beeld geschetst worden van universele methoden of technieken.
- Wat vinden producenten van de huidige mate van publieksveiligheid bij buitentheater?
Aangezien er niet eerder onderzoek is gedaan op dit gebied, is het goed om een basislijn aan te kunnen geven.
- Hoe draagt de overheid bij aan publieksveiligheid bij buitentheater?
De overheid speelt als vergunning verstrekker, wetgever en handhaver een rol in het waarborgen van publieksveiligheid. Het is daarom belangrijk om een beeld te krijgen van wat die rol precies inhoudt en hoe deze wordt ingezet.
- Op welke wijze wordt informatie met betrekking tot publieksveiligheid gedeeld met de sector?
Zoals al in de situatieschets wordt aangegeven, is de verwachting binnen dit onderzoek dat kennisdeling een belangrijke rol zou moeten spelen op dit gebied.
- Waar kunnen beginnende producenten terecht voor informatie over publieksveiligheid bij buitentheater?
Eén van de doelstellingen van dit onderzoek is het boven water krijgen van informatie en dit binnen handbereik krijgen van mensen die er (nog) niet dagelijks mee bezig zijn. Het is dan ook goed om te onderzoeken waar mensen daarvoor nu terecht kunnen.

3. Definities

Buitentheater

Binnen dit onderzoek wordt bewust de term buitentheater gebruikt, in plaats van bijvoorbeeld locatietheater of theater op locatie. Locatietheater wordt immers beschouwd als een losstaand genre (Eversmann, 1994), dit is dus een artistieke definitie. Voor dit onderzoek is een organisatorische definitie beter toepasbaar. Om verwarring te voorkomen is er dan ook voor de term buitentheater gekozen.

De in dit onderzoek gehanteerde definitie van buitentheater komt van Mark Yeoman, artistiek directeur van festival Noorderzon: *'theater op andere plekken dan in het theater.'* (Hoekstein, z.d.).

Publieksveiligheid

De mate waarin risico's voor persoonlijk leed van publiek zijn geminimaliseerd (W. Stol, 2016).

Risico

Waarschijnlijkheid van een ongewenst gevolg (Duykeren, 2012).

Risicoanalyse

De wijze waarop risico's worden geïdentificeerd en geclassificeerd.

Maatregelen

'Onder maatregelen worden verstaan alle voorzieningen die een incident helpen voorkomen en die bij het optreden van een incident erop gericht zijn de gevolgen te beheersen en te verminderen' (Nibra, 2002, p. 43).

Ernstige incidenten

Ongeval waarbij meerdere personen betrokken zijn, of met grote (im)materiële schade.

Triage

'Een inschatting van de nodige hulp en zorg' (GGDGHOR Nederland, 2015, p. 2). Triage wordt onderverdeeld in T1 t/m T4, waarbij T1 onmiddellijk medische hulp behoeft en T3 geen spoed heeft. De T4-aanduiding is voor slachtoffers die niet meer gered kunnen worden of al overleden zijn.

GGDGHOR

'GGD staat voor Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst. GHOR voor de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio.' (GHOR, 2016).

APV

Algemene Plaatselijke Verordening. 'In de APV staan de wettelijke regels, die alleen in de betreffende gemeente van kracht zijn.' (VNG, 2015).

Crowd management

'Crowd management is het systematisch plannen van en het sturing geven aan het ordelijke verloop van gebeurtenissen waarbij grote aantallen mensen bij elkaar komen' (Kenniscentrum Evenementenveiligheid, 2015).

Organisator(en) en producenten

Hiermee worden de mensen bedoelt die de productie organiseren en verantwoordelijk zijn voor de publieksveiligheid. Voor de haalbaarheid van dit onderzoek worden amateurgezelschappen en semi-professionals niet meegenomen.

Pyrotechniek

De technieken die komen kijken bij het ontwikkelen en afsteken van vuurwerk en vuureffecten.

Rigging

De technieken die komen kijken bij hijs- en valbescherming.

Constructeur

Deskundige op het gebied van constructies. Berekent de stevigheid van een bouwwerk.

4. Methodiek

Binnen dit hoofdstuk wordt uiteengezet op welke wijze data is verzameld en geanalyseerd. Een visualisatie van de methodiek is te vinden in Bijlage 1 – Visualisatie onderzoek.

4.1 Literatuuronderzoek

Er zijn verschillende bronnen onderzocht op het gebied van risicoanalyse en publieksveiligheid. Hierbij is gebruik gemaakt van twee deelgebieden: Evenementen en projectmanagement. Hiervoor is gekozen omdat specifieke informatie over buitentheater ontbreekt. Dit is samengevoegd binnen hoofdstuk 5: Theoretisch Kader. Ook is er onderzocht welke wet- en regelgeving van invloed is op buitentheater, binnen hoofdstuk 6: Wet- en regelgeving.

4.2 Dataverzameling

De benodigde data is verzameld door middel van semigestructureerde interviews. Er is een themalijs opgesteld op basis van het literatuuronderzoek. Deze is vervolgens uitgewerkt tot een vragenlijst. Deze (open) vragen hebben het startpunt gevormd van de interviews. Er is aan de ondervraagden duidelijk gemaakt dat op elk moment van deze vragenlijst mocht worden afgeweken. Vooropstaand hierbij is dat de geïnterviewde kan vertellen wat hij of zij belangrijk vindt op het gebied van publieksveiligheid. Alle interviews zijn tussen de 45 en 75 minuten lang.

4.3 Analysemethode

De interviews zijn verwerkt en geanalyseerd op de volgende wijze:

- Interviews zijn in audio geregistreerd.
- Alle interviews zijn getranscribeerd door middel van het programma Express Scribe.
- Naar aanleiding van de themalijs en onderwerpen die uit de interviews naar voren komen, is er een codeboom worden opgesteld (zie Bijlage – 5: Codeboom).
- De getranscribeerde interviews zijn gecodeerd door middel van het programma Hyperresearch (versie 3.7.1).
- De fragmenten zijn per code samengevoegd.
- De lijst met fragmenten per code heeft de basis gevormd voor het beantwoorden van de deelvragen en hoofdvraag.

4.4 Steekproefmethode

Gezien de verkennende aard van dit onderzoek en de zeer geringe informatie over dit onderwerp, is gekozen voor een selecte steekproef. De personen die zijn geïnterviewd behoren tot organisaties uit drie verschillende deelgebieden; Buitentheaterfestivals, buitentheatergezelschappen en onafhankelijke producenten van buitentheater. Alhoewel dit zeer verschillende organisatiestructuren kunnen zijn, is dit voor het doel van dit onderzoek niet per se relevant. Zo kunnen de methoden van risicoanalyse en de rol van de overheid nog steeds onderzocht worden. Om te garanderen dat de data goed vergelijkbaar zijn, is er voor gekozen om drie onderdelen binnen het steekproefkader bij elk van de deelgebieden gelijk te houden; Actualiteit, buitentheater en verantwoordelijkheid.

De kaders waarbinnen geselecteerd is:

Buitentheaterfestivals

Actualiteit: Festivals die hebben plaatsgevonden in 2015 en weer zullen plaatsvinden in 2016.

Buitentheater: Het festival programmeert minimaal 10 voorstellingen die vallen binnen de in dit onderzoek gehanteerde definitie van buitentheater.

Verantwoordelijkheid: Medewerkers zijn geïnterviewd, die verantwoordelijk zijn voor de publieksveiligheid van het festival en/of de buitentheaterproducties.

Er zijn drie producenten van buitentheaterfestivals geïnterviewd: Willem de Leeuw (Boulevard), David Jansen (Oerol) en Govert Reeskamp (Over 't IJ). Voor meer informatie over de ondervraagden, zie hoofdstuk 7: De geïnterviewden.

Buitentheatergezelschappen

Actualiteit: Gezelschappen die producties hebben gemaakt in het seizoen 2015-2016 en plannen hebben om dit in seizoen 2016-2017 weer te doen.

Buitentheater: Het gezelschap maakt voorstellingen die vallen binnen de in dit onderzoek gehanteerde definitie van buitentheater.

Verantwoordelijkheid: Medewerkers zijn geïnterviewd die binnen het gezelschap verantwoordelijk zijn voor de publieksveiligheid.

Er zijn twee producenten van buitentheatergezelschappen geïnterviewd: Anke Endeman (Vis à Vis) en Joran de Boer (de PeerGroup). Deze gezelschappen worden gezien als de laatste twee 'echte' locatietheatergezelschappen.

Onafhankelijke producenten

Actualiteit: Producenten die aan producties hebben gewerkt in het seizoen 2015-2016 en van plan zijn om dit in seizoen 2016-2017 weer te doen.

Buitentheater: De producent werkt aan voorstellingen die vallen binnen de in dit onderzoek gehanteerde definitie van buitentheater.

Verantwoordelijkheid: De ondervraagde producent is bij deze producties verantwoordelijk voor de publieksveiligheid.

Er zijn drie onafhankelijke producenten geïnterviewd: Wendy Moonen (o.a. Theater Tuig), Willem Westermann (de Regelaar) en Ellen van Bunnik ('n More Productions).

Ondanks dat de organisatiestructuur van de ondervraagden dus kan verschillen, betekent dat niet dat er grote verschillen hoeven te zijn bij de benadering van publieksveiligheid. Conclusies en resultaten zullen dan ook verwijzen naar de sector als geheel. Analyses met betrekking tot de deelgebieden kunnen door het geringe aantal ondervraagden ook niet als volledig worden beschouwd. Wel wordt representativiteit nagestreefd. De geïnterviewden zijn gevraagd naar andere grote spelers op het gebied van publieksveiligheid bij buitentheater. Er werden geen instellingen of personen genoemd die niet al tot de lijst geïnterviewden behoorden.

4.5 Steekproefomvang

Het is niet gemakkelijk om een goed beeld te krijgen van de buitentheatersector. Na contact met onder andere de Boekmanstichting, het ministerie OC&W en drs. L. van Heteren (docent theaterwetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen) moet geconcludeerd worden dat het ontbreekt aan een actueel overzicht van buitentheater- of locatietheatergezelschappen in Nederland. Wel is er data beschikbaar uit 2009, dankzij de masterscriptie 'Locatietheatergezelschappen in Nederland' van Bram Douwes (2011). Douwes beschrijft hierin echter locatietheater als losstaand genre en toetst organisatoren dan ook door middel van een artistieke benadering van locatietheater (zie hoofdstuk 3: Definities). Daar komt bij dat de informatie uit 2009 sterk verouderd is. Van de 27 gezelschappen die hij beschrijft zijn er slechts negen nog actief in 2015.

Door de artistieke benadering van locatietheater wordt er voor dit onderzoek ook voorbijgegaan aan bijvoorbeeld de theaterfestivals. Het festival Oerol is het grootste locatietheaterfestival ter wereld (Schaap, 2007, p. 27)², maar ook Festival Over 't IJ en Theaterfestival Boulevard staan zeer goed bekend in het buitenland (Syte, 2007, p. 33). Deze zijn dan ook belangrijk om mee te nemen in dit onderzoek. Zeker gezien de in 2006 geconstateerde aanjagende rol van de festivals voor 'de professionalisatie (sic) van het locatietheater' (Nijs, 2006, p. 10).

Binnen dit onderzoek is circus en straattheater niet meegenomen. Dit omdat de aard van het product en de manier waarop er met publiek wordt omgegaan te sterk verschilt met de festivals en gezelschappen. Openluchttheaters worden, door de vaste infrastructuur, gezien als theater en zijn dan ook niet meegenomen binnen dit onderzoek.

4.6 Validiteit en betrouwbaarheid

De interviews zijn semigestructureerd. Dit betekent dat bij elk interview dezelfde onderwerpen besproken zijn. Dit zorgt ervoor dat de resultaten goed te vergelijken zijn. De semigestructureerde methode zorgt er ook voor dat er dieper op interessante onderwerpen kan worden ingegaan en dat de geïnterviewde de ruimte heeft om te vertellen over wat hij of zij belangrijk vindt.

Voorafgaand aan de interviewreeks is er een pilotinterview gehouden met Ellen van Bunnik, tevens de externe begeleidster voor dit onderzoek. Zij werkt bij het productiebedrijf 'n More en heeft ruime ervaring met betrekking tot de organisatorische en productionele uitdagingen bij buitentheater. Het pilotinterview is gebruikt om een beeld te krijgen van het soort antwoorden dat wordt verkregen op de interviewvragen. Daarnaast is het duidelijk geworden wat de tijdsduur van het interview ongeveer is en wat een logische vraagvolgorde is. Naar aanleiding van dit pilotinterview, en de discussie die daarop volgde, is de vragenlijst nog aangepast. Ook is voor deze aanpassing nog input gebruikt van de interne begeleidster, Lisette Teisman. Deze aanpassingen hebben betrekking gehad op vragen over financiën, onbewust-onbekwaamheid en de verantwoordelijkheid van het publiek.

Ondanks dat dit vooraf niet de insteek is geweest, is er toch voor gekozen om de data uit dit pilotinterview te verwerken in het onderzoek. Niet alleen zijn er geen grote aanpassingen geweest aan het interview, maar de data bleek te waardevol om alleen maar voor onderzoekstechnische redenen gebruikt te worden.

De topiclist en de interviewvragen zijn opgenomen in de bijlagen (Bijlage 2: Thema's en vragenlijst).

² Grote internationale festivals als Edinburgh International Festival en Festival d'Avignon, richten zich niet specifiek op locatietheater.

5. Theoretisch kader

De theoretische onderbouwing van dit onderzoek is hoofdzakelijk gericht op risicoanalyse. De risicoanalyse vormt namelijk de basis van een veiligheids- of calamiteitenplan en is een essentiële stap voor het samenstellen van een veiligheidsteam en het implementeren van maatregelen. Dit onderwerp wordt belicht vanuit een evenementenperspectief en vanuit de organisatiekunde (projectmanagement). Theorieën die eventueel uit de dataverzameling en de analyse van de data naar voren komen, worden bij Resultaten en analyse (hoofdstuk 8) behandeld.

Binnen dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van theorieën die ontwikkeld zijn voor risicoanalyse binnen de evenementenbranche. Er zijn namelijk geen methoden of technieken geschreven voor buitentheater specifiek. De twee sectoren liggen echter dicht bij elkaar. Zo geeft de Leidraad Veiligheid Publieksevenementen de volgende definitie voor een evenement: "Een publieksevenement is elke voor het publiek toegankelijke verrichting van vermaak, inclusief herdenkingen, waarbij een verzameling mensen zich in een bepaald tijdvak in/op een (meestal) begrensde en (eventueel beperkt) openbaar toegankelijke inrichting of terrein bevindt of beweegt." (Nibra, 2002, p. 43).

Het is desondanks belangrijk om de verschillen te benadrukken. Deze verschillen zitten vooral in de grootte van de productie. Binnen het theater zijn er onder andere veel kleinere bezoekersaantallen en budgetten. Daarnaast speelt het artistieke component een belangrijke rol binnen buitentheater. Dit is binnen de evenementen veel minder het geval.

Naast deze praktische benadering van risicoanalyse wordt er ook gekeken naar een meer theoretische benadering, die vanuit de projectmanagementhoek.

5.1 Risicoanalyse bij evenementen

Voor de theorie met betrekking tot evenementen is gebruik gemaakt van het boek 'Crowd management en risicoanalyse' (Duykeren, 2012), de 'Leidraad Veiligheid Publieksevenementen' (Nibra, 2002) en het 'Handboek Evenementen Maken' (Westermann, 2011). Voor grote publieksevenementen, met duizenden bezoekers, is er ontzettend veel geschreven door mensen met allerlei achtergronden. Publieksveiligheid is echter nog steeds geen wetenschap en het heeft voor het doel van dit onderzoek ook geen nut om zo diep de materie in te duiken. Om toch een volledig beeld te kunnen geven is er voor gekozen om methoden te gebruiken uit een private bron (TSC-Academy), een brancheorganisatie (VVEM) en een overheidsinstantie (Nibra). De TSC- en VVM-methoden zijn dan ook geschreven voor organisatoren van evenementen, terwijl de Nibra-methode is geschreven voor gemeenten. Door deze methoden samen te voegen ontstaat er een breed, algemeen beeld van risicoanalysetechnieken bij evenementen.

5.1.1 Methode voor risicoanalyse

Het inschatten en analyseren van risico's die bij een evenement kunnen voorkomen gebeurt volgens een vast stappenplan. Globaal kunnen de volgende stappen worden onderscheiden:

1. Benoem de bronnen van gevaar
2. Stel oorzaak/gevolg-scenario's vast
3. Stel kans en impact vast
4. Stel prioriteiten op basis van impact en kans
5. Implementeer maatregelen op basis van prioriteiten
6. Werk plannen bij en evalueer

5.1.2 Benoem de bronnen van gevaar

Er zijn drie hoofdgroepen waarnaar gekeken dient te worden bij het vaststellen van de bronnen van gevaar:

Bezoekerskenmerken

Leeftijd, kennis en ervaring, verblijfsduur, kwetsbare groepen, etc.

Evenementkenmerken

Aantal bezoekers, ervaring organisatie, programmering, etc.

Locatiekenmerken

Bereikbaarheid, afhankelijkheid weer en bliksembestendigheid, etc.

Westermann (VVEM) benoemt hierbij specifiek nog de kwetsbare groepen kinderen en minder validen (Westermann, 2011, p. 13.4). Bij buitentheater moet ook zeker rekening worden gehouden met ouderen.

5.1.3 Stel oorzaak/gevolg-scenario's vast

Oorzaak/gevolg-scenario's, of als/dan-scenario's, zorgen er voor dat er rekening gehouden wordt met onderlinge beïnvloeding. Een verwaarloosbaar risico kan, in combinatie met andere factoren, uitgroeien tot een groter incident. Het Nibra raadt hierbij ook aan om te specificeren op tijd, locatie en duur. Dit versterkt de mogelijkheid om negatieve spiralen en domino-effecten vast te stellen. (Nibra, 2002, p. 38)

Het aantal mogelijkheden is in principe oneindig. Zeker omdat, zoals de TSC-methode aangeeft, in deze fase onwaarschijnlijke situaties (nog) niet genegeerd moeten worden (Duykeren, 2012, p. 71). Scenario's doen zich over het algemeen voor in vier categorieën:

- Openbare orde
- Gezondheid
- Fysische calamiteiten
- Ongevallen

Bij buitentheater zijn scenario's met betrekking tot de openbare orde minder toepasbaar. Waar evenementen soms te kampen hebben met drugsgebruik, vechtpartijen en vandalisme, is dat bij theater eigenlijk niet aan de orde.

5.1.4 Stel kans en impact vast

Om uiteindelijk prioriteiten te kunnen stellen bij het implementeren van tegenmaatregelen, is het belangrijk om de kans dat een situatie zich voordoet en het effect van die situatie, tegenover elkaar te zetten. Zoals al eerder genoemd is dit geen wetenschap. Van Duykeren (TSC) noemt het dan ook een zeer subjectief proces, wat meerdere malen doorlopen dient te worden. Hij raadt daarbij dan ook aan om een divers team van professionals samen te stellen.

In plaats van gebruik te maken van absolute getallen bij het analyseren van de kans, wordt er eerder gesproken over een 'meer' of 'mindere' waarschijnlijkheid voor het plaatsvinden van een gebeurtenis. Op die manier kunnen er verschillende gradaties van waarschijnlijkheid worden onderscheiden.

De ernst van een mogelijk incident wordt veelal weergegeven in het aantal gewonden en dodelijke slachtoffers, maar ook in mate van opgelopen schade aan materialen.

5.1.5 Stel prioriteiten op basis van impact en kans

Door de waarschijnlijkheid en de ernst weer te geven in een kans/impact matrix, of risicoanalysematrix, wordt het mogelijk om de verschillende risico's te kwalificeren. Hierdoor wordt het ook snel duidelijk welke gevaren de hoogste prioriteit hebben en welke de minste. Zo'n matrix ziet er als volgt uit:

Ernst ↓	Waarschijnlijkheid →			
	Aannemelijk	Mogelijk	Onaannemelijk	Uiterst onaannemelijk
Catastrofe	A	A	B	D
Groot	B	B	C	D
Aanzienlijk	B	C	D	D
Minimaal	C	D	D	D
Verwaarloosbaar	D	D	D	D

Tabel 1: Risicoanalysematrix
Naar: Duykeren, 2012 p. 77

In deze stap kan ook onderscheid gemaakt worden tussen acceptabele en onacceptabele risico's. Het is onmogelijk om alle risico's weg te nemen, er zal altijd sprake zijn van een zogeheten restrisico. Als dit restrisico te hoog blijft, of als de organisatie van een evenement de risico's niet verder kan of wilt wegnemen, kan er in deze fase worden besloten om het evenement niet door te laten gaan. Daar tegenover staat dat triviale gevaren die ook in het dagelijks leven bestaan, niet meteen hoeven worden weggenomen omdat het een evenementensituatie betreft.

5.1.6 Implementeer maatregelen op basis van de prioriteiten

Het Nibra en de VVEM beschrijven de zogeheten veiligheidsketen. Deze is essentieel in de implementatie van maatregelen om risico's te voorkomen en tegen te gaan. Het is belangrijk om bij het implementeren van tegenmaatregelen de volgende stappen te doorlopen. Hierbij is proactie de meest gunstige manier en nazorg de minst gunstige.

- Proactie – Wegnemen van structurele oorzaken
 - Zoals het uitsluiten van risicogroepen of het veranderen van locatie
- Preventie – Incidenten voorkomen en uitbreiding beperken
 - Zoals informatieverschaffing en afzettingen
- Preparatie – Het geheel aan voorbereidingen
 - Zoals opleiding van personeel
- Repressie – Incidentbestrijding
 - Zoals de paraatheid van ambulances en ME
- Nazorg – Terugkeer naar een 'normale' situatie
 - Zoals schadeafhandeling

De volgorde van risico's kan erg belangrijk zijn bij implementatie. Het aanpakken van een A-klasse risico kan namelijk grote (vaak positieve) gevolgen hebben op risico's van een lagere klasse. Daarnaast is het van belang dat bestaande voorzorgsmaatregelen meegenomen worden. Vooral bij bestaande evenementenlocaties zullen al bestaande voorzieningen aanwezig zijn.

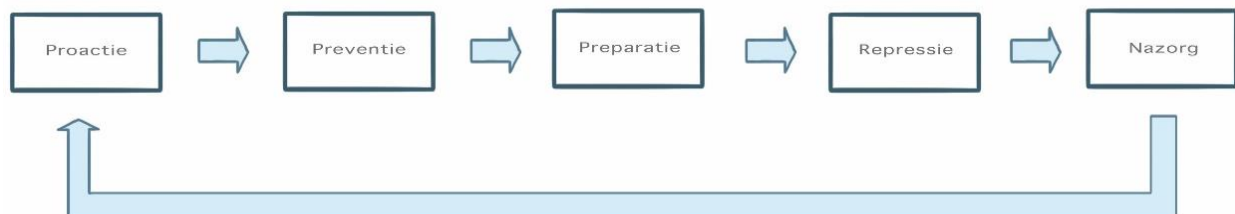
Bij buitentheater zullen zaken als repressie en nazorg, door de omvang van de productie en het publieksprofiel, minder snel aan de orde zijn.

5.1.7 Werk plannen bij en evalueer

Ten slotte is het van groot belang dat plannen worden bijgewerkt en geëvalueerd. Zaken rondom veiligheid kunnen elkaar snel beïnvloeden en dat zorgt ervoor dat de risicoanalyse constant moet worden doorlopen. Het Nibra beschrijft dit dan ook als een cyclisch proces. Dit geldt niet alleen voor de implementatiefase; *‘Door het denken over oorzaak-gevolgscenario’s ‘ontdekt’ men bijvoorbeeld nieuwe publiekskenmerken.’* (Nibra, 2002, p. 47).

Duykeren van TSC benoemt ook de ‘pragmatische operationele attitude’. Binnen de evenementensector wordt na afronding snel weer gekeken naar het volgende project. Dit kan ervoor zorgen dat keer op keer dezelfde fouten gemaakt worden. Hij heeft het over een cultuur van constant lerende evenementenorganisaties; *‘Zoals al aangegeven kan dit alleen wanneer het risico analyseproces als een cirkel wordt benaderd’* (Duykeren, 2012, p. 84)

In de buitentheatersector is dit niet anders. De extra factor van het artistieke proces zorgt daar snel en vaak voor veranderingen die ook invloed hebben op de publieksveiligheid en dus de risicoanalyse. Het is dus van belang om constant te blijven updaten en evalueren.

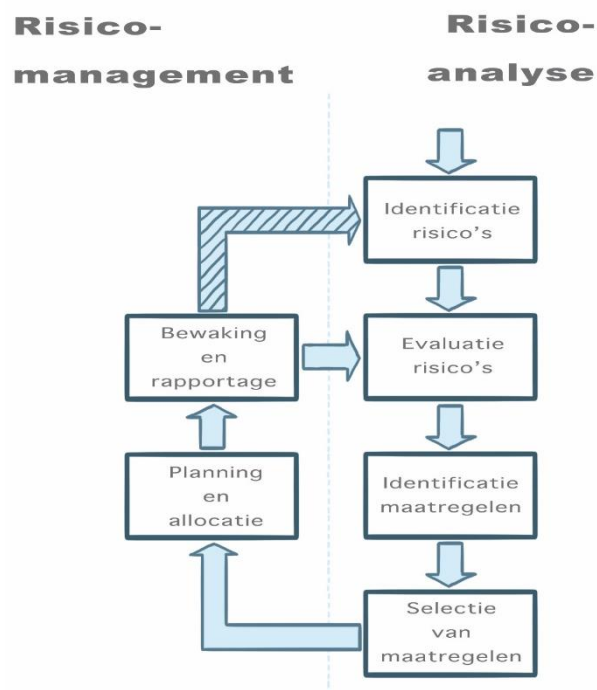
Afbeelding 1: Veiligheidsketen
Naar: Nibra, 2002, p. 47

5.2 Projectmanagement

Binnen projectmanagement worden risico's en risicoanalyse meer gezien als beheersbare onderdelen. De Nederlandse Competentie Baseline, de standaard voor certificering van de International Project Management Association, stelt dan ook: *'Het succes van een project zit in het beheersen van de risico's'* (B. Hedeman, 2013). Vervolgens zou hier via bijvoorbeeld kansberekening een getal aan kunnen worden gehangen.

In het boek 'Project Management – A systems approach to planning, scheduling and controlling' wordt dan ook de volgende formule gehanteerd: $Risk = f(event, uncertainty, damage)$ (Kerzner, 2009). Hieruit kan worden opgemaakt dat er drie krachten aan het werk zijn; Een gebeurtenis (of een ongewenste verandering), een onzekerheid (de kans dat er iets mis kan gaan) en de schade (de impact van de verandering). Deze 3 dimensies binnen het onderwerp risico versterken elkaar. Als de schade bijvoorbeeld omhoog gaat, gaat de waarde van f , en dus van het risico, ook omhoog. Binnen de methode PRINCE2 wordt de risicomanagementcyclus (zie afbeelding 2) behandeld. De PRINCE-methode staat voor PROjects IN Controlled Enviroments en is ontwikkeld door een adviesorgaan van de Britse overheid. De methode wordt internationaal erkend en toegepast (Baars, 2015).

De cyclus bestaat uit 2 onderdelen; Risicomanagement en risicoanalyse. Waar het onderdeel risicoanalyse meer toegespitst is op identificatie en evaluatie, gaat risicomanagement meer over het inzetten van tegenmaatregelen en het bewaken en rapporteren over de ontwikkeling van deze risico's. (H. Frederiksz, 2007)

Afbeelding 2: Risicomanagementcyclus.

Naar: Baars, 2015, p. 38

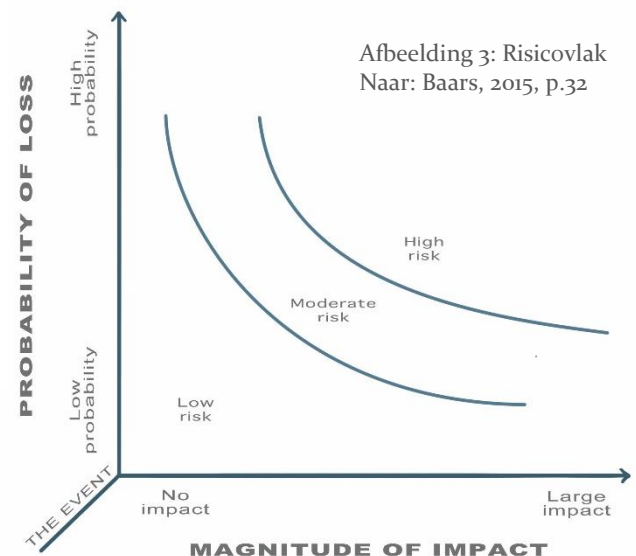
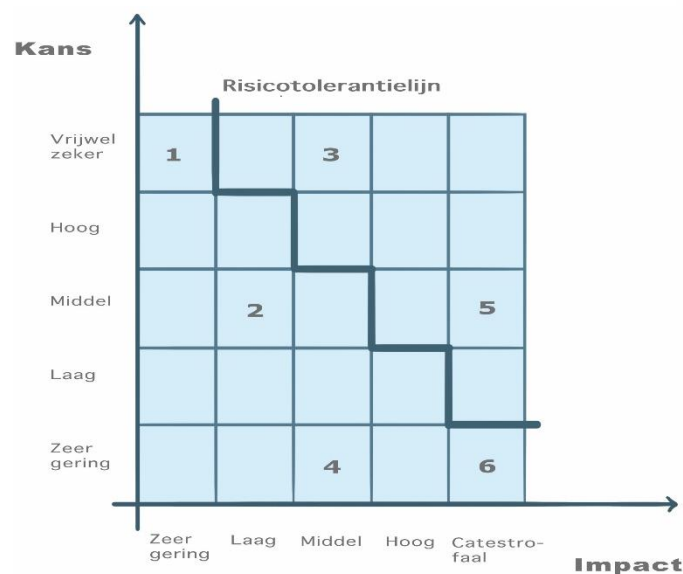
5.2.1 Risicoanalyse

Identificatie risico's

Binnen het identificatieproces wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende risico categorieën (o.a.: strategisch, economisch, juridisch). Ook wordt er gekeken naar zakelijke risico's en projectrisico's. Zakelijke risico's hebben een impact op het effect dat de opdrachtgever met het projectresultaat wilt bereiken. Projectrisico's hebben een impact op het projectresultaat zelf.

Evaluatie risico's

De kans en de impact kunnen tegenover elkaar gezet worden en vervolgens gevisualiseerd in een grafiek, zoals te zien in afbeelding 3. Hierbij is duidelijk te zien dat er pas over een gemiddeld of hoog risico wordt gesproken als de schade hoger wordt. Hoe hoog de kans ook is, als de impact minimaal is wordt de situatie niet als risicovol gezien. (Kerzner, 2009)

Afbeelding 3: Risicovlak
Naar: Baars, 2015, p.32

Voor elk geïdentificeerd risico wordt een risicoprofiel opgesteld door middel van tabel 2. Hieruit vloeit een classificatie voort per risico.

Tabel 2: Tabel risicoprofiel
Naar: Baars, 2015, p. 30

Identificatie maatregelen

Er worden binnen de PRINCE2 methode vijf verschillende maatregelen onderscheiden:

1. Voorkomen – voorkomt het bestaan of ontstaan van het risico
2. Reduceren – impact van of kans op het risico wordt verminderd
3. Overdragen – verantwoordelijkheid wordt overgedragen aan een derde partij
4. Calamiteitenplan opstellen – plan opstellen voor het geval het risico zich voordoet
5. Accepteren – Het risico is acceptabel of er is geen betaalbare tegenmaatregel

Voor elk geïdentificeerd risico is het verstandig meerdere tegenmaatregelen te selecteren.

Selectie maatregelen

Bij het selecteren van een maatregel moet een afweging gemaakt worden tussen kans & impact en de kosten voor de tegenmaatregel. Ook moet er gekeken worden naar wat het effect is van de tegenmaatregel op andere onderdelen van het project en de mogelijke opbrengsten. Daarnaast kan een maatregel ook nieuwe risico's met zich meebrengen.

5.2.2 Risicomanagement

Planning en allocatie

De gekozen maatregelen moeten allereerst verder worden uitgewerkt. Dit gebeurt op detailniveau; wie neemt wanneer welke actie? Als dit gebeurd is kunnen de maatregelen worden ingevoerd in bijvoorbeeld een projectplan. Vervolgens moeten de plannen nog definitief worden goedgekeurd door de stuurgroep of het projectteam.

Bewaking en rapportage

Als een risico zich eenmaal voordoet, of als een maatregel is ingezet, is het zaak om de situatie te blijven monitoren. Genomen maatregelen hebben bijvoorbeeld soms een andere uitkomst of zijn niet effectief genoeg. Ook kan het zo zijn dat een risico zich verder ontwikkelt en dat daardoor de gekozen maatregel niet meer voldoet. In deze gevallen kan ervoor gekozen worden om de cyclus nogmaals te doorlopen.

De resultaten van het risicomanagement- en risicoanalyseproces worden bijgehouden in het risicologboek.

5.3 Relevantie buitentheater

Aangezien geen van de bovenstaande theorieën en methodieken toegespitst zijn op buitentheater, is het goed om hieruit een methode te extraheren die relevant(er) is voor dit onderzoek. In dit hoofdstuk wordt eerst uiteengezet welke verschillen er tussen de gebruikte theorie en de buitentheatersector zijn. Vervolgens wordt er een methode uiteengezet die weliswaar gebaseerd is op de theorieën, maar herschreven voor buitentheater.

5.3.1 Verschillen

De factor publiek speelt een grote rol in dit onderzoek, er is echter een flink verschil tussen theaterpubliek en evenementenpubliek. Zo gaat het bij evenementen vaak over grote aantallen. Bij bepaalde evenementen wordt ook rekening gehouden met drank- en drugsgebruik. Daarnaast is het publiek bij evenementen veelal heterogeen. Verder heeft een evenement ook vaak verschillende publieksstromen, publiek loopt tegen elkaar in of waaiert uit. Tijdens het analyseren van risico's van evenementen wordt dan ook rekening gehouden met crowdmanagement, daarnaast staan hulpdiensten stand-by, worden tassen gecontroleerd en mensen gevisiteerd en wordt er gebruik gemaakt van bijvoorbeeld evenementenbeveiligers. Dit is bij theater allemaal niet het geval. Publiek heeft een duidelijke, gezamenlijke looprichting, is homogeen en komt over het algemeen in kleine(re) groepen.

Risicoanalyse bij projectmanagement wordt benaderd vanuit een juridisch of economisch perspectief. Hierdoor is er ook een hogere tolerantie met betrekking tot restrisico. Daarnaast gaat projectmanagement uit van een veel beter te beheersen omgeving. Risico's worden bijna wiskundig geanalyseerd en er is weinig ruimte voor subjectiviteit. Dit terwijl Gerard van Duykeren in zijn boek *Crowd management en risicoanalyse* (2012) juist constant wijst op de subjectiviteit van het identificeren en classificeren van risico's. van Duykeren wijst juist op het gevaar van de unknown-unknown's (risico's waarvan je niet weet dat ze bestaan) en geeft handvatten voor het achterhalen hiervan, terwijl dat onderwerp amper wordt benoemd binnen bijvoorbeeld de PRINCE2 methode.

5.3.2 Risicoanalyse bij buitentheater

Ondanks de hierboven benoemde verschillen, kan een risicoanalyse erg belangrijk zijn voor een buitentheaterproductie. Om vooral de overeenkomsten met de sector te bundelen, wordt hier een risicoanalyse-methode uiteengezet die geschikt is voor buitentheater.

Risicoanalyse en risicomanagement zijn twee verschillende onderdelen en het is goed om deze ook los van elkaar in te zetten. Op deze manier wordt voorkomen dat de organisatie, door het te vroeg implementeren van tegenmaatregelen, verbanden tussen risico's over het hoofd ziet. Het is ook goed om het analyseren en managen van risico's met meerdere personen en vanuit meerdere expertises te doen. De factoren die een belangrijke rol spelen komen naast de theorie, bij gebrek aan informatiebronnen, ook voort uit observaties van de onderzoeker tijdens productionele werkzaamheden bij buitentheaterproducties.

Risicoanalyse

Identificeren

Hierbij is het belangrijk om echt toe te spitsen op de actuele situatie. Ervaring uit het verleden kan hierbij wel een rol spelen, maar zorgt er ook voor dat niet geziene risico's kunnen blijven bestaan.

Publiekskenmerken

Belangrijke rol hierbij speelt: De leeftijd van het publiek, het ervaringsniveau van het publiek met dit soort producties en de manier waarop publiek bij de locatie komt.

Locatiekenmerken

Belangrijke rol hierbij speelt: De looproutes, de locatie van nooduitgangen en de toegankelijkheid en overzichtelijkheid van de locatie, ook in het donker.

Situaties beschrijven

Belangrijke rol hierbij speelt: Het verwachte gedrag van het publiek bij specifieke incidenten en elkaar versterkende factoren, zo kan de weersituatie bijna elk incident ingewikkelder maken.

Kans en effect vaststellen

Dit onderdeel is zeer subjectief en het is dan ook aan te raden om hierbij informatie in te winnen bij experts. Dit kan een gespecialiseerd bedrijf zijn, maar ook ervaren collega's of hulporganisaties als de brandweer.

Kans op situatie

De kans dat iets voor komt wordt uitgedrukt in mindere of meerder mate. Dit betekent dat het dus vooral gaat om de relatie met elkaar. Hetzelfde risico kan dan ook bij een andere productie een hogere kans hebben.

Effect van situatie

Effecten worden ook beschreven in relatie met elkaar, er kan hierbij gedacht worden aan persoonlijke schade (gewonden bijvoorbeeld), materiele schade, of schade voor de organisatie.

Matrix

Om prioriteiten aan te geven, waarbij onderling versterkende factoren zeker moeten worden meegenomen, kunnen de risico's in een kans/effect-matrix worden gezet. Naast de prioriteiten wordt door de visualisatie de analyse ook inzichtelijker voor de rest van de organisatie. Dit kan belangrijk zijn bij het eventueel overtuigen van vormgever of regisseur.

Risicomanagement

Maatregelen implementeren

Bij het implementeren van maatregelen kunnen ervaringen uit het verleden een goede basis vormen. De manier waarop eerder, met tevredenheid, met risico's is omgegaan is echter geen garantie dat dit in een veranderde situatie hetzelfde uitpakt. Ook hier is het dus aan te raden om een extern advies in te winnen. De hoogst geclassificeerde, onacceptabele risico's moeten als eerst worden aangepakt. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met een verandering van de situatie op het moment dat maatregelen worden geïmplementeerd. Ook moet hier een beslissing gemaakt worden van acceptabele (rest)risico's. Deze risico's moeten wel voor het de hele organisatie duidelijk en acceptabel zijn. Ten slotte is het in deze fase belangrijk om zaken in het juiste perspectief te zien. Risico's die in het dagelijks leven geaccepteerd worden hoeven niet direct onacceptabel te zijn als deze binnen de context van een productie geplaatst worden.

Bijwerken en evalueren

Zeker bij theaterproducties is een veranderende situatie aan de orde van de dag. Vanuit artistiek, financieel of praktisch oogpunt kunnen grote organisatorische onderdelen per dag veranderen. Hierbij is het dan ook van groot belang om de plannen elke keer bij te werken. Het risicoanalyseproces moet dan ook gezien worden als een cirkel welke constant wordt doorlopen. Evaluatie is zeer belangrijk om ervoor te zorgen dat fouten binnen de analyse, of miskende risico's niet bij volgende producties een rol gaan spelen.

6. Wet- en regelgeving

Als het gaat over publieksveiligheid is er een grote belanghebbende waar rekening mee gehouden moet worden; de overheid. Vooral op gemeentelijk niveau speelt de overheid een grote rol in het stellen van eisen voor publieksveiligheid. Daarnaast is de overheid ook toezichthouder. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste instanties uiteengezet en wat hun verwachtingen of eisen zijn. Gemeenten hebben, als vergunningenverstrekker, een grote rol bij een productie. Er zijn echter ook gemeentegrensoverschrijdende organisaties die een rol spelen bij buitentheater. Zeker als de productie groter wordt, of er bijzondere zaken meespelen als natuurgebieden.

6.1 Gemeenten

Aangezien er geen speciale regelgeving voor is, is een buitentheatervoorstelling voor de wet een evenement. In de model-Algemene Plaatselijke Verordening (APV) wordt een evenement aangeduid als 'elke voor het publiek toegankelijke verrichting van vermaak' (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2015). Deze definitie wordt overigens ook gehanteerd in de Leidraad Veiligheid Publieksen evenementen van het Nibra (zoals behandeld in hoofdstuk 5.1: Risicoanalyse bij evenementen).

Over het algemeen moeten producenten van buitentheater per productie een evenementenvergunning aanvragen. Grotere gezelschappen en festivals, die meerdere jaren/producties op dezelfde plaats spelen of een langere tijd op dezelfde plaats staan, zullen hiervoor uiteindelijk een vaste vergunning aan moeten vragen; de omgevingsvergunning. Deze is echter vaak zo specifiek dat ervoor gekozen is om deze niet in dit hoofdstuk mee te nemen.

De rol van gemeenten bij buitentheater is tweeledig. De gemeente heeft namelijk een maatschappelijke en wettelijke functie (Westermann, 2011, p. 45).

- Maatschappelijke functie (deze is niet wettelijk vastgelegd)
 - o Het stimuleren van evenementen op het gebied van o.a. cultuur, sport en sociaal belang, vanuit beleidsuitgangspunten.
- Wettelijke functie
 - o Eindverantwoordelijkheid voor een beheersbaar, veilig en ordelijk laten verlopen van evenementen.

6.1.1 Model APV

De gemeente gaat over het vergunningsbeleid. Over het algemeen werkt elke gemeente vanuit de model-APV, opgesteld door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Het staat ieder gemeentebestuur echter vrij om aanpassingen te maken in de eigen APV. Regelgeving kan hierdoor sterk verschillen per gemeente. Om de mate van verscheidenheid tussen gemeenten aan te geven, is in bijlage 3: 'Evenementenbeleid per gemeente' een kort overzicht te vinden. Hierin worden het evenementenbeleid en de eigen APV van vijf gemeenten van verschillende grootte en uit verschillende regio's in het land uiteengezet.

Uit artikel 174, lid 1 van de gemeentewet valt op te maken dat de primaire verantwoordelijkheid bij evenementen ligt bij de burgemeester van een gemeente: 'De burgemeester is belast met het toezicht op de openbare samenkomsten en vermakelijkheden alsmede op de voor het publiek openstaande gebouwen en daarbij behorende erven.' (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 1992). In de model-APV van de VNG is dan ook opgenomen dat het verboden is om een evenement te organiseren zonder dat de burgemeester daarvoor een vergunning heeft verleend. Enige uitzondering hierop is in het geval van zeer kleine evenementen, zoals een straatfeest of buurtbarbecue op één dag. Hiervoor geldt in de meeste gevallen wel een meldingsplicht. Zie hiervoor ook bijlage 4 – Model APV over Evenementen.

Verder wordt het evenementenbeleid opvallend vrij gehouden. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld zelf beslissen tot hoeveel bezoekers een evenement als 'klein' wordt geclassificeerd. Er is dan ook een groot verschil tussen wat verschillende gemeenten belangrijk vinden bij evenementen, hoeveel en welke informatie ze vragen van organisatoren, hoeveel informatie ze beschikbaar stellen voor organisatoren, etc.

6.1.2 Controle en handhaving

Controle van de naleving van de vergunningseisen vindt plaats door middel van een schouw. De schouw vindt plaats zodra de bouw (bijna) is afgerond, maar er nog genoeg tijd is om veranderingen door te voeren (CCV, 2015). Bij de schouw zijn minimaal de organisator en vergunningsverstrekker aanwezig. Afhankelijk van de grootte en het risicoprofiel worden hier gemeentelijke toezichthouders en betrokken hulpdiensten (brandweer, GHOR en politie) aan toegevoegd. In het voortraject is het ook gebruikelijk dat brandweer en politie worden betrokken voor advies bij het vergunningsproces (NVBR, 2015).

Na de schouw zijn er meestal nog een aantal verbeterpunten die moeten worden doorgevoerd. In extreme gevallen kan ook worden besloten om de vergunning in te trekken. Als er illegale praktijken worden aangetroffen (zoals een illegaal gebouwd bouwwerk), kan de gemeente beslissen om bestuursdwang toe te passen (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 1992). In dat geval wordt de organisator gedwongen (eventueel op last van een dwangsom) om de geconstateerde illegale situatie op te heffen. Dit is echter hoogst ongebruikelijk bij buitentheater. Bij publieksevenementen en buurtfeesten komt dit vaker voor.

Zeker bij buitentheater is de brandweer een belangrijke partij. Het opslaan van gevaarlijke stoffen, de vluchtroutes, de aanrijroutes voor hulpdiensten en de (jaarlijks gecertificeerde) blusmiddelen zullen door de brandweer worden gecontroleerd (NVBR, 2015). Naast de brandweer heeft een organisator van buitentheater ook vaak te maken met de afdeling Bouw- en Woningtoezicht. De gemeentelijke ambtenaar van Bouw- en Woningtoezicht (BWT) controleert onder andere of tijdelijke constructies, zoals podia en tribunes, voldoen aan het Bouwbesluit. In het Bouwbesluit zijn voorschriften opgenomen rondom veiligheid, bruikbaarheid en milieu (Rijksoverheid.nl, 2016).

6.2 Gemeentegrensoverschrijdende organisaties

De meest bepalende landelijke regels zijn die van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid; De RIE en PRIE. Het gaat hierbij om het waarborgen van veilige arbeidsomstandigheden voor de werknemers. Eenzelfde, landelijk opgelegd, document voor de externe omgeving bestaat niet. Het waarborgen van publieksveiligheid wordt gemeentelijk geregeld, door middel van het evenementenbeleid.

Al sinds 1994 zijn alle organisaties met werknemers verplicht een zogeheten RIE bij te houden. In deze Risico Inventarisatie en Evaluatie worden alle zaken bijgehouden met betrekking tot de veiligheid in een bedrijf (RIE Steunpunt, 2016). Dit document moet bij elke verandering in de veiligheidssituatie worden aangepast. Op dat moment zal een arbodienst de RIE ook opnieuw moeten toetsen. In de theatersector wordt, als aanvulling op de RIE, gebruik gemaakt van de PRIE, de Productie Risico Inventarisatie en Evaluatie. Dit document is puur gericht op de risico's rondom een productie of project. Hierdoor hoeft niet het complete document te worden aangepast en gecontroleerd (Mentink, 2012). Uit de bachelorscriptie³ 'Arbo in de buitenlucht' (Allema, 2010) blijkt dat, ondanks de verplichting, de aanwezigheid van de RIE en PRIE niet zo vanzelfsprekend zijn als verwacht zou kunnen worden. Slechts één van de vier onderzochte grote zomerfestivals beschikken over zowel een RIE als PRIE, gecontroleerd door een arbodienst.

³ Het betreft hier een scriptie van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Gezien de geringe beschrijving van onderzoeksmethodieken wordt dit ook besproken in hoofdstuk 10: Discussie.

Andere landelijke en provinciale overheidsinstellingen die bij buitentheater betrokken kunnen zijn:

- Provincie
 - o Bij wegafsluiting of gebruik van natuurgebieden
- Arbeidsinspectie
 - o Met betrekking tot de arbeidsomstandigheden (Arbowet)
- Voedsel- en Warenautoriteit
 - o Met betrekking tot horeca
- Veiligheidsregio
 - o Samenwerkingsverband t.b.v. brandweezorg, rampenbestrijding, etc.

6.3 Relevantie voor buitentheater

Alhoewel het gros van de wetgeving is geschreven voor de evenementensector, worden deze ook toegepast op de buitentheatersector. Zeker voor reizende voorstellingen hebben de verschillen tussen gemeenten een grote rol. Hierdoor moeten vergunningsaanvragen steeds opnieuw worden ingediend en aangepast worden aan de lokale vraag.

De verdeling tussen kleine, middelgrote en grote evenementen is vaak niet afdoende voor theatervoorstellingen, door het geringe aantal bezoekers in vergelijking tot publieksevenementen. Hierdoor wordt ook weinig aandacht gegeven aan de bijzondere aard van buitentheater. Verhoogd risico door grootse effecten op het gebied van rigging en pyrotechniek kunnen hierdoor over het hoofd worden gezien.

7. De geïnterviewden

Ellen van Bunnik - 'n More

Ellen van Bunnik is medeoprichter van het productiebureau 'n More. Het is een onafhankelijk bureau dat zakelijke en productionele ondersteuning verzorgt in de culturele sector. Tijdens het interview kwamen verschillende buitentheatervoorstellingen aan de orde, zoals Tulpmania en De Club 2.0.

'Ik was op het gebied van water onbewust onbekwaam, wist ik veel dat ik daar iets mee moest, met legionella. Door met de brandweer te praten werd ik bewust onbekwaam, ik wist opeens direct dat ik er eigenlijk niets vanaf wist en ik ging op zoek naar informatie. Daar schuilt een gevaar in, dat je onbewust onbekwaam bent, dat je niet weet dat je ergens iets vanaf moest weten.'

Tulpmania

Een voorstelling van De Veenfabriek, die speelde in één van de ruimtes in een fabriekshal van een tulpenkweker. Terwijl de andere ruimtes nog gewoon in gebruik waren door de kwekerij, zette De Veenfabriek een theater en restaurant neer.

Tulpmania bood ruimte aan 250 bezoekers per opvoering. De productie stond vast op locatie.

De Club 2.0

Een voorstelling van Stichting Nieuwe Helden, waarin de film Fight Club centraal stond. De voorstelling speelde op verschillende locaties door Nederland. Achteraf had het publiek de mogelijkheid om echt een gevecht aan te gaan met elkaar, of op een onbekende plek gedropt te worden.

De Club 2.0 bood ruimte aan enkele tientallen bezoekers.

De productie reisde langs verschillende steden.

Willem de Leeuw – Festival Boulevard

Willem de Leeuw is producent podia en locaties voor theaterfestival Boulevard. Daarnaast is hij oprichter en eigenaar van het bedrijf Lion Event Support.

‘Wij weten al precies hoe we het aan moeten leveren, tekeningetje nooduitgang lalala, en als er dus zo’n raar ding voorbij komt dan gaan we in januari al naar de brandweer bellen van ‘we hebben nou weer iets leuks, zullen we even gaan zitten?’ Dus dat gaat eigenlijk heel goed.’

Theaterfestival Boulevard is het theaterfestival van het zuiden. Het festivalhart staat op de Parade in Den Bosch, maar het festival spreidt zich uit over de hele regio. Buitenlocaties, of bijzondere binnenlocaties worden daarbij niet geschuwd. Zo stond er een aantal jaar terug nog een productie in een verlaten ziekenhuis.

Theaterfestival Boulevard had in 2015 60.000 verkochte kaarten.
Voorstellingen vinden plaats in en rondom Den Bosch.

Wendy Moonen - Freelance

Wendy Moonen heeft een flinke C.V. op het gebied van productionele ondersteuning bij buitentheater. Op dit moment werkt zij onder andere als productieleidster bij Theater Tuig. Daarnaast is zij programmeur van het circusfestival Circo Circolo.

‘Volgens mij is communicatie heel belangrijk, dus als festival met je publiek en als festival met je gezelschappen, dus dat je precies weet wie waar verantwoordelijk is, dus op het moment dat iets mis gaat, dat je weet hoe je moet handelen eigenlijk en ook wie de leiding daarin neemt.’

Theatergroep Tuig bestaat sinds 1998. Het gezelschap staat bekend om hun grote, zelfgebouwde, installaties. De voorstellingen spelen zich af in, op en om deze installaties. Het gezelschap speelt op festivals in binnen- en buitenland.

De publieksaantallen van Tuig verschillen sterk per speellocatie. Producties spelen op festivals door heel Europa en incidenteel daarbuiten.

David Jansen – Oerol

David Jansen is als hoofd techniek bij theaterfestival Oerol verantwoordelijk voor de veiligheid en de vergunningsaanvraag van het festival.

'Je hebt het meeste aan open communicatie. Maak gewoon een praatje en ga dan gewoon kritisch kijken, probeer dat te toetsen ook bij mensen. Als je die overheden benadert en daar een gesprek mee voert zijn ze over het algemeen heel erg bereid om, soms schrikken ze even, moeten ze even wennen, maar ze zijn wel bereid om met jou te kijken naar wat wel en niet kan, zonder dat je daarbij per se nou allemaal rare concessies hoeft te doen.'

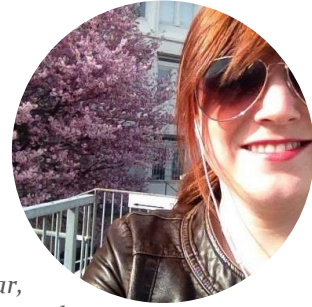
Theaterfestival Oerol is een jaarlijks terugkerend festival op het Waddeneiland Terschelling. Het festival bestaat al 35 jaar en is uitgegroeid tot het grootste locatietheaterfestival ter wereld (Schaap, 2007, p. 27).

Bijzonder aan Oerol is dat het gehele festival plaatsvindt op een eiland. Dit brengt ook interessante uitdagingen met zich mee op het gebied van publieksveiligheid. Waar bij een festival op 'de wal' een ambulance volstaat, is dat bij Oerol al snel een traumahelikopter. Hulp van het land kan tot 2,5 uur op zich laten wachten. Dit heeft ervoor gezorgd dat Oerol en de gemeente Terschelling met elkaar vergroeid zijn op het gebied van veiligheid.

Theaterfestival Oerol vindt plaats over het gehele eiland Terschelling.
Het festival trok in 2015 130.000 bezoekers.

Joran de Boer – De PeerGroup

Joran de Boer is productieleidster bij De PeerGroup. Daar werkte zij onder andere aan de voorstelling Roodkapje, in het natuurgebied Balloërveld en Een Midzomernachtsdroom in een weiland in Drenthe.

'Sjoerd, de artistiek leider, die heeft het opgezet. Die werkt hier al 15 jaar, onze technicus heeft hier ook 10 jaar gewerkt, wij werken hier ook allemaal minstens 3 jaar, dus dan, je weet op een gegeven moment dat soort dingen, maar er zijn altijd dingen waarvan je denkt 'ohja Jezus dat kan natuurlijk ook nog'

De PeerGrouP is een theatergezelschap dat grote buitenvoorstellingen maakt. Hierbij wordt vaak gebruik gemaakt van de thema's en locaties uit het noorden van Nederland. Op dit moment is het gezelschap onder andere bezig met een driejarig project over de Friese volksheld Grutte Pier.

De PeerGrouP produceert jaarlijks verschillende voorstellingen. Afgelopen seizoen speelden er vier producties, waarvan twee met 100 bezoekers per voorstelling en twee met 300 bezoekers per voorstelling.

Govert Reeskamp – Over 't IJ

Govert Reeskamp heeft geruime tijd voor Over 't IJ het vergunningstraject aangepakt en daarover geadviseerd. Inmiddels is zijn rol bij het festival kleiner. In opdracht doet hij nog kleinere onderdelen van het traject.

'Ik ben altijd van het open gesprek, open de vraag stellen en ja ik wil hier vuurwerk neerleggen, ja, het is een heel slecht idee qua veiligheid maar artistiek is het heel mooi, hoe kunnen we dit nou wel slim doen? Wel die vraag stellen en ook bij degene die de vergunning verleent.'

Over 't IJ Festival is een tiendaags theaterfestival op de NDSM-Werf in Amsterdam Noord.

Het festival kenmerkt zich door locatietheatervoorstellingen in een stadse omgeving te plaatsen. Zo zijn er voorstellingen van Over 't IJ geweest die plaatsvonden op de Pont, in het Amsterdam centraal station en in de binnenstad van Amsterdam.

Over 't IJ Festival trekt jaarlijks zo'n 30.000 bezoekers.

Anke Endeman – Vis à Vis

Anke Endeman werkt sinds begin 2015 als productieleidster bij Vis à Vis. In dat jaar werd ook de nieuwe voorstelling 'EXIT' geproduceerd. Deze gaat in 2016 in reprise.

'Ik denk dat communicatie heel veel dingen kan voorkomen. Stel dat er een keer een moment is dat je moet ontruimen of dat het publiek ergens naar toe geleid moet worden, is het ook heel belangrijk dat er hele duidelijke communicatielijnen zijn. Ik denk dat het stukje communicatie heel belangrijk is en dat daar bij grote publieksevenementen makkelijker uitgebreid bij stil wordt gestaan dan misschien de wat kleinere voorstellingen. Ik denk dat je niet pas na moet denken als de mensen op je terrein zijn, dat je gewoon echt al vanaf het moment dat mensen een idee in hun hoofd hebben om ergens naar toe te gaan, ze vanaf dan al meeneemt in je communicatie, om risico's te verkleinen.'

Theatergezelschap Vis à Vis bestond vorig jaar 25 jaar. Het is het grootste locatietheatergezelschap van Nederland. Kenmerkend is dat er sinds 2007 niet meer gereisd wordt met de voorstellingen. Er is een vaste locatie gevonden in Almere met een groot speelveld en een eigen restaurant. Zelf noemt Vis à Vis de voorstellingen geen locatietheater, maar spektakeltheater.

De voorstellingen zijn dan ook doorspekt met grootse, filmische effecten.

De afgelopen productie 'EXIT' bood ruimte aan meer dan 700 bezoekers per voorstelling. In totaal kwamen er vorig seizoen ongeveer 32.000 mensen naar de voorstelling. Vis à Vis heeft een eigen terrein in Almere waar voorstellingen worden gemaakt en gespeeld.

Willem Westermann – De Regelaar

Willem Westermann is oprichter van het adviesbureau De Regelaar. Het bedrijf adviseert (grote) publieksevenementen en theatervoorstellingen op het gebied van veiligheid. In het interview is er vooral gesproken over de voorstelling Orfeo ed Euridice van De Utrechtse Spelen en 'De Slag van de Vrede', de opening van De Vrede van Utrecht.

Naast De Regelaar is Willem ook werkzaam bij het Kenniscentrum Evenementen, voor de Vereniging Voor Evenementen Makers. Hiervoor schreef hij het 'Handboek Evenementen Maken'.

'Blijf doorvragen tot je het weet en ook blijf doorwerken tot je tevreden genoeg bent. Blijf positief kritisch, blijf je energie erin steken, want dan blijft het leuk en blijft het goed en als je dan na afloop dat biertje samen drinkt dan heb je het ook verdient in plaats van dat het aan kwam waaien. We vinden het allemaal gaver als we uiteindelijk moe en voldaan zijn, in plaats van lam en voldaan. Laten we dan ook beter moe worden van de dingen die we doen omdat we proberen het goed te doen.'

De Slag voor de Vrede was het openingsfeest voor de viering van het 300-jarig bestaan van De Vrede van Utrecht. Bovenop een tunnel van de A2 vond een grote theatervoorstelling plaats voor 14.000 bezoekers. Aansluitend was er een optreden van Junkie XL met het Metropole Orkest en een vuurwerkshow.

De Regelaar opereert door het hele land. Zeker bij evenementen wordt het bedrijf doorgaans pas ingeschakeld bij meer dan 15.000 bezoekers.

8. Resultaten en Analyse

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit het onderzoek uiteengezet en geanalyseerd. De indeling van onderwerpen is gebaseerd op de codeboom en de deelvragen (zie bijlage 5: Codeboom). Ieder onderwerp wordt behandeld door middel van de bijbehorende codes. Hiervoor is gekozen om ook zogeheten ‘bijvangst’ een plek in dit rapport te kunnen geven. Met bijvangst worden opvallende resultaten bedoeld, die niet per se relevant zijn voor het beantwoorden van deelvragen en hoofdvraag.

Er wordt, indien relevant, ook apart ingegaan op de verschillen tussen de drie deelgebieden; festivals, gezelschappen en freelancers.

8.1 Risicoanalyse

Binnen het onderwerp risicoanalyse worden er twee facetten benoemd; Risicoanalyse en het veiligheidsplan. De geïnterviewden geven inzicht in hoe risico's worden geanalyseerd en hoe dit proces wordt gedocumenteerd.

8.1.1 Risicoanalyse

De ondervraagden geven aan dat er geen universele technieken zijn voor het analyseren van risico's. Toch komen meerdere methoden vaker terug. Producenten nemen als uitgangspunt vaak de regelgeving. Door naleving van bijvoorbeeld het bouwbesluit komen er snel risico's aan het licht met betrekking tot vluchtwegen en blusmiddelen. Ook laten meerdere ondervraagden weten dat er gebruik gemaakt wordt van een risicoanalysematrix, zoals behandeld in het hoofdstuk 5: Theoretisch kader.

Ook eerdere ervaringen spelen een grote rol bij het analyseren van risico's. Zoals Willem Westermann zegt: *'Ik kijk wel naar wat ik bij een vorige klus die daarop lijkt heb gedaan en dan begin ik daaruit te werken.'* Hij benadrukt hierbij wel dat veiligheid altijd weer maatwerk is en je altijd weer per situatie moet kijken wat er kan gebeuren.

Het ontbreken aan een vastomlijnde en universele methode is echter geen gemis volgens de geïnterviewden. Daarvoor zijn de verschillen per organisatie, maar ook per productie te groot. *'Wat wij doen wisselt altijd zo ontzettend erg, wij beginnen op een locatie waar helemaal niets is, altijd.'*, aldus Joran de Boer. De benodigde kennis kan dan ook zeer specifiek zijn per productie. Govert Reeskamp ziet de risicoanalysemethode daarom ook meer als een houding die je als producent hebt; *'Het is zulke specifieke kennis dat ik denk dat het meer de methode is van hoe zorg ik er nou voor dat ik al die risico's professioneel heb gestut (...) Ik denk eigenlijk dat een locatietheaterproductieleider vooral super open z'n risico's moet blijven inventariseren en z'n kennis moet halen.'*

Voor het 'open risico's inventariseren en kennis halen' zijn externe adviseurs van groot belang. Alle geïnterviewden gebruiken externe kennis voor het analyseren van de risico's. Deze kennis komt voor het grootste gedeelte uit vier bronnen:

- Collega's

Specialisten, zoals pyrotechnici en riggers, hebben vaak een grote hoeveelheid kennis en ervaring met betrekking tot hun domein. Daarnaast zijn technici en technisch coördinatoren een belangrijke bron van informatie met betrekking tot het analyseren van risico's.

- Professionele adviseurs

Constructeurs hebben een grote rol in het doorrekenen van (vaak zelfbedachte en -gemaakte) constructies. Wendy Moonen: *'Bij Tuig nemen we het ook heel serieus dat als we bijvoorbeeld installaties maken, dat we het ook echt laten berekenen door een constructeur, dat daar een rapport aan hangt, goedgekeurd wordt.'* Daarnaast laat Anke Endeman weten dat bij Vis à Vis gebruik wordt gemaakt van een extern beveiligingsbedrijf. Jos Nijhoff, van JNS Security, is tijdens de

Een professionele rigger die vervolgens zijn deskundigheid deelt en ook echt aangeeft waarom bepaalde veiligheidsrisico's er zijn. Op die manier stroomt er informatie je organisatie binnen.
Anke Endeman
Vis à Vis

voorstellingen hoofd veiligheid en hoofd BHV. Hij stuurt het BHV-team aan en adviseert op het gebied van publieksveiligheid.

- Locatiebeheerders

Een belangrijke bron van kennis met betrekking tot veiligheid op een vreemde locatie, is vaak de beheerder. De mensen die al jaren op een locatie rondlopen en zich bezig houden met allerlei facilitaire zaken weten meestal het beste waar knelpunten liggen. Locaties zijn sterk uiteenlopend en het is onmogelijk voor de productie leider om overal verstand van te hebben. Het kan variëren van publiek in een bootje op het IJ tot een voorstelling op een militair oefenterrein. *‘De sleutel is communiceren denk ik. Dus zeker niet beweren dat je het zelf in pacht hebt, maar aankloppen.’*, aldus Govert Reeskamp.

- Overheidsinstellingen/hulpdiensten

Onder andere gemeenten spelen een belangrijke rol bij het informeren van producenten. Zij beschikken, naast informatie over specifieke locaties, ook over ervaring met betrekking tot publieksveiligheid. Ook de brandweer speelt hierbij een grote adviserende rol. Gemeenten proberen die positie ook te versterken door middel van bijvoorbeeld de vergunningaanvraag. Willem Westermann laat dan ook weten dat steeds meer gemeenten en veiligheidsregio's gebruik maken van de Handreiking Evenementenveiligheid (welke ook is gebruikt in hoofdstuk 5.1: Risicoanalyse bij evenementen) bij het vergunningstraject.

8.1.2 Documentatie

Gemeenten eisen in bijna alle gevallen, door middel van de vergunningsprocedure, documentatie van de geanalyseerde risico's. De analyse en de tegenmaatregelen komen samen in het veiligheidsplan. Dit veiligheidsplan wordt over het algemeen opgesteld door de productie leider en de technisch coördinator, eventueel aangevuld door andere externe adviseurs. Behalve de verplichting kan een veiligheidsplan ook als een kans gezien worden. Door aan de gemeente te laten zien dat het hier om een ervaren organisator gaat, is het mogelijk om het hele proces soepeler te laten verlopen. Willem Westermann: *‘Mijn ervaring is absoluut dat als je als organisatie laat zien dat je ervaren bent, dat je daarin gerespecteerd wordt en dat je daar een voorsprong neemt.’*

*Het is echt een
werkdokument, niet een
verplichte map
in de kast
Govert Reeskamp
Over 't IJ*

Naast deze externe rol (richting overheid) kan een veiligheidsplan ook gebruikt worden om intern de risico's te bespreken en duidelijk te maken. Zo komt naar voren dat een veiligheidsplan wordt gebruikt om protocollen en communicatielijnen duidelijk te maken voor de eigen organisatie. Willem de Leeuw maakt bij Festival Boulevard ook gebruik van kleine 'cheat sheets' met de belangrijkste informatie. Het hele calamiteitenplan doorlezen gebeurt namelijk vaak niet en als het al gebeurt, blijft de informatie alleen bij de productie leider hangen.

Nadelen van een veiligheidsplan zitten vooral in de logheid. Als er te veel informatie in staat, verliest het document zijn waarde. Zoals David Jansen zegt; *‘Een heel dik veiligheidsplan/boek is volslagen ruk op het moment dat er een incident is, wie gaat het lezen?’* Ook kan het ingewikkeld zijn om in zo'n document het perspectief goed aan te geven. Als het bijvoorbeeld gaat over een festival van 32.000 mensen dan is dat in totaal, over meerdere dagen gezien. Toch schrikt een gemeente van dit soort aantallen. *‘Dus in zo'n formulier, in zo'n procedure past eigenlijk het format van zo'n festival niet goed. Daardoor gaan er allerlei bellen af, komen er allerlei eisen en daar moet je aan voldoen.’*, aldus Govert Reeskamp.

De geïnterviewden geven aan de veiligheidsplannen goed bij te houden. Veranderende situaties en nieuwe keuzes zorgen voor een steeds weer veranderende veiligheidssituatie. Zeker bij de festivals, met vaak een dagelijks veiligheidsoverleg, wordt hier goed rekening mee gehouden. Bij de gezelschappen ligt dit ingewikkelder. Die geven aan dat de plannen vaak worden bijgehouden tot de première. Zeker bij voorstellingen die voor langere tijd spelen geldt dat de situatie daarna ook nog kan veranderen, zoals Willem Westermann laat weten; *‘Het is natuurlijk niet waar dat wat je op dag 1 hebt bedacht, dat dat op dag 30 nog net zo wordt gedaan.’*

Veel gezelschappen die bij festivals spelen krijgen door de organisatie een calamiteitenplan aangeleverd. De festivals zelf winnen informatie over de voorstellingen in via de Productie Risico Inventarisatie en Evaluatie. Elk festival maakt gebruik van deze werkwijze om risico's bij een voorstelling in te kunnen schatten. Wendy Moonen speelt met Tuig bijna alleen maar op festivals: *'Ja eigenlijk hoeven we vanuit het gezelschap niet zo veel te doen. Je moet wel zo'n prie en rie formulier invullen en dat is dan eigenlijk het bewijs over dat jij als gezelschap na hebt gedacht over de veiligheid van jouw voorstelling.'*

Alleen Anke Endeman geeft aan dat incidenten gedocumenteerd worden. *'Alle incidenten die er zijn geweest, waar onze hoofd veiligheid bij betrokken is geweest, die zijn allemaal vastgelegd in hun dagelijkse verslagen.'* Andere producenten geven aan dit niet vast te leggen. Wel wordt er vaak (mondeling) gerapporteerd richting de directie of de rest van de organisatie. Ellen van Bunnik: *'Ik rapporteer dat niet in een bepaald logboek, maar ik rapporteer dat wel naar de directie van de organisatie.'* Zeker ook festivals, met vaak een dagelijks overleg, rapporteren incidenten.

8.1.3 Subconclusie risicoanalyse

Uit de resultaten valt op te maken dat er wel degelijk universele methoden zijn voor het analyseren van risico's. Toch is niet iedereen zich hiervan bewust. Essentieel hierbij is de wet- en regelgeving. Het bouwbesluit en de daarin vastgelegde afspraken rondom vluchtroutes en blusmiddelen zijn voor veel producenten een startpunt. Vervolgens spelen externe adviseurs een grote rol bij de analyse van risico's. Daarnaast is het belangrijk voor een producent om te erkennen dat er binnen elk onderwerp en bij elke locatie experts zijn die over veel meer kennis beschikken met betrekking tot de risico's. Het is dan ook aan de producent om actief naar deze experts op zoek te gaan.

De noodzaak van documentatie, door middel van een veiligheidsplan, is tweeledig; Op extern en intern niveau. Extern wordt het document gebruikt voor het informeren van de gemeente. Een organisatie kan op deze manier laten zien dat er nagedacht is over de risico's rondom de productie. Ook kan het document op extern niveau gebruikt worden om de professionaliteit van een organisatie te benadrukken. Dit kan positieve gevolgen hebben voor de rest van het vergunningentraject.

Intern wordt het veiligheidsplan gebruikt om zaken rondom veiligheid met de eigen organisatie te delen. Hierin worden niet alleen communicatielijnen en protocollen vastgelegd, maar ook welke risico's er met de productie gepaard gaan. Ook maatregelen om kans en impact te verkleinen worden in het document opgenomen.

8.2 Risicomanagement

Hoe goed risico's ook geanalyseerd zijn, een organisatie moet altijd uitgerust zijn om nieuwe situaties of niet-geziene risico's te lijf te kunnen gaan. Uit de interviews zijn hiervoor een aantal handvatten naar voren gekomen. Daarnaast is er dieper ingegaan op het tegengaan van onverwachte risico's.

8.2.1 Veiligheidsteam

Elke ondervraagde organisatie maakt gebruik van een veiligheidsteam. Dit team is vaak al (gedeeltelijk) betrokken tijdens het analyseproces. De samenstelling verschilt per organisatie. Bij de festivals zijn ook vaak hulpdiensten betrokken. Vaste factor is de technisch coördinator en de productie leider.

Zowel Oerol, Boulevard als Over 't IJ zien het als doel om de gemeente en hulpdiensten zo vroeg mogelijk bij het veiligheidsteam te betrekken. Zeker brandweermannen worden er bij een vroeg stadium al bijgehaald voor hun kennis en adviserende rol. De festivals hebben tijdens de speelperiode dagelijks een veiligheidsoverleg met onder andere politie, brandweer, GHOR en een vertegenwoordiger van de gemeente. Bij bijvoorbeeld Oerol zit hier ook iemand van Staatsbosbeheer bij. Qua veiligheidsteam is het bij Oerol sowieso anders. Dit heeft vooral te maken met het feit dat zij op een eiland zitten. De organisatie en de gemeente zijn op het gebied van veiligheid hierdoor met elkaar verstrengeld. Zoals David Jansen het verwoordt: *'In geval van nood, eerste hulp vanaf de wal duurt wel even. We moeten het doen met wat we hebben. Aan de wal, als er een incident gebeurt, komt er volgens allerlei protocollen een team bij elkaar. Daar zitten veel hoge ommessen in, maar die zitten allemaal niet op het eiland. Op het eiland heb je wel een hele organisatie van Oerol. En wij zijn dan als Oerol, dat is wel redelijk uniek, onderdeel van dat eerste minuutteam.'*

Bij de gezelschappen en freelancers bestaat het veiligheidsteam veel meer uit de eigen organisatie. Over het algemeen zijn dit de productie leider(s), de technisch coördinator en BHV'ers. Voor advies wordt ook gebruik gemaakt van de gemeente, maar tijdens de speelperiode moet de organisatie het zelf doen. Willem Westermann legt hierbij de link naar het artistieke proces, waar op een gegeven moment de regisseur ook niet meer bij is. *'Op een gegeven moment moet het technische team dat gaan draaien en die kunnen dat met eigen verantwoordelijkheid doordraaien.'*, aldus Willem. Hierbij geeft hij wel het belang van training aan: *'Mits ze getraind zijn en weten wat ze doen. Dat als er iets fout gaat, zij het kunnen oplossen.'*

Het trainen van de eigen veiligheidsorganisatie wordt niet bij elke organisatie als even belangrijk gezien. Toch zijn er meerdere organisaties met een vast traingsmoment. Bij Oerol gebeurt dit zelfs samen met de gemeente. David Jansen: *'Wij hebben sinds een paar jaar jaarlijks oefeningen en bijeenkomsten met brandweer en de witte colons, dus de ziekenverzorgers. Dan oefenen we gewoon in plaats/incident situaties.'* Bij Vis à Vis gaat jaarlijks het voltallige BHV team samen op herhalingscursus. Daarnaast wordt er in de loop van het seizoen nog een ontruimingsoefening gedaan. Organisaties waar trainingen niet op het vaste programma staan, zien desondanks wel de waarde ervan. Zowel Ellen van Bunnik als Joran de Boer leerden veel over hun eigen veiligheidsorganisatie dankzij kleine incidenten. Ellen van Bunnik vertelt bijvoorbeeld over het moment dat er ontruimt moest worden, omdat in een naastgelegen ruimte een waterleiding sprong: *'Zo'n incident is fantastisch, is ontzettend fijn om te hebben op je tweede voorstellingsdag. Want je veiligheidsplan wordt getest, je evalueert hem en de volgende keer ben je echt, supersharp allemaal, dus ik wens het iedereen toe, zo'n situatie. Want als er daarna iets gebeurt, dan ben je echt veel scherper met elkaar.'*

Bijzonder voor de theatersector is het grote aantal vrijwilligers. In 2014 waren er zelfs meer vrijwilligers dan vaste werknemers actief (SER, 2016, p. 7). Het is belangrijk om vrijwilligers ook echt te zien als onderdeel van het veiligheidsteam en ze ook op die wijze te informeren. Wendy Moonen: *'Voor een vrijwilliger is het heel belangrijk om te weten wat er van je verwacht wordt.(...) Zij moeten ook weten wat ze moeten doen.'* Willem de Leeuw laat weten dat, juist door het grote aantal vrijwilligers, er ook anders gekeken gaat worden naar de regels rondom publieksveiligheid:

'Er is een nieuwe brandweerman in Den Bosch die zegt je moet die mensen helemaal geen branden laten blussen, want hoeveel van die mensen die je daar hebt staan, vrijwilligers hoofdzakelijk, kunnen met een brandblusser omgaan. Die mensen moeten zorgen dat het publiek naar buiten gaat,

Als je met vrijwilligers werkt is dat wel een risico.

Anke Endeman
Vis à Vis

112 bellen en de exacte locatie kunnen melden waar het te doen is.' Anke Endeman ziet ook de risico's van de vele vrijwilligers: 'Ook al licht je ze goed in, je kunt minder van ze verwachten dan iemand die je betaalt en die daarvoor opgeleid is.'

8.2.2 Financiën

Reden voor die grote groep vrijwilligers is het tekort aan budget. Financiën hebben een grote invloed op de podiumkunsten in het algemeen. Bij buitentheater komen daar nog extra productionele kosten bij. Alle ondervraagden laten dan ook weten dat financiën een rol spelen bij keuzes rondom publieksveiligheid. Willem de Leeuw: *'De financiële kaders die staan strak, die zijn leidend in heel veel opzichten.'* Toch worden de risico's niet acceptabeler door een kleiner budget. Anke Endeman zegt hier over: *'Ik denk dat in de grote lijn de publieksveiligheid wel gecoverd is.'* Er wordt wel vaak gekeken naar andere oplossingen voor specifieke eisen. Zo wordt er, als de gemeente bijvoorbeeld om een brandwacht gevraagd, eerder gekeken of dat misschien ook iemand uit de eigen organisatie kan zijn.

Ondanks de grote rol die geld speelt bij producties, kon geen van de ondervraagden een specifieke keuze of moment aanwijzen waar financiën leidend zijn geweest. Externe adviseurs hebben hier ook een rol in, volgens Willem Westermann: *'Of dat aanvaardbaar is, dat is vaak ook de adviseurs die meekijken van kan dat, klopt dat.'*

8.2.3 Publiek medeverantwoordelijk

Eén van de goedkoopste methoden voor het verhogen van de publieksveiligheid is het publiek medeverantwoordelijk ervoor maken. Door publiek vooraf goed te informeren krijgen zij een belangrijke rol binnen hun eigen veiligheid. Zelfredzaamheid van publiek kan dus erg belangrijk zijn. Daarnaast is het ook heel praktisch; Je kunt niet alle zorg voor publiek overnemen. Het verhogen van de zelfredzaamheid kan worden gedaan door bijvoorbeeld het publiek extra informatie te geven bij de kaartverkoop, zoals gebeurd bij onder andere de Peergroup en Vis à Vis. Daarnaast wordt er in speciale gevallen ook voor gekozen om publiek apart te brieven. Dit gebeurde bijvoorbeeld bij de voorstelling Blaas van Boukje Schweigmann, die destijds op Boulevard speelde. Aangezien publiek daarvoor in een opgeblazen voorwerp ging, besloot Willem de Leeuw om er voor te zorgen dat het publiek wist wat ze konden verwachten en wat er zou gebeuren als er iets mis zou gaan.

Op kaarten van de Peergroup staat er altijd een blokje tekst met 'We maken voorstelling op locatie, zorg dat je goede schoenen bij je hebt, zorg dat je goed gekleed bent

Joran de Boer
De Peergroup

Desondanks heeft een organisatie een grote zorgtaak. Op het moment dat er iets gebeurt, is het belangrijk dat er een organisatie achter zit die weet wat er moet gebeuren. Die verantwoordelijkheid mag ook niet bij het publiek liggen. Joran de Boer: *'Mensen zijn ook heel vaak in de veronderstelling dat het wel meevalt.'*

De zorgtaak staat ook direct in verband met de hoeveelheid informatie die je je publiek geeft. Bij sommige voorstellingen wordt er bewust voor gekozen om publiek te verrassen, dat vergroot de verantwoordelijkheid van een organisatie. Willem Westermann: *'Alhoewel we het heel gaaf vinden om verwarring te stichten, zal je in sommige aspecten duidelijkheid moeten bieden. Als je dat niet doet krijg je ook meer zorg, zal je ook meer moeten regelen.'*

8.2.4 Onbewust onbekwaam

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen en analyses bestaat er de kans dat er onverwachte dingen gebeuren. Producenten van buitentheater hebben te maken met een constant veranderende situatie. Ook is er niet altijd de luxe van een lange voorbereidingstijd. Joran de Boer: *'(...) dat is gewoon een natuurgebied, dat is naturazooo, stiltegebied, enzovoort enzovoort. Daar kan je niet 2 maanden van tevoren al beginnen met repeteren.'* Bij gezelschappen als Vis à Vis of Tuig worden installaties en tribunes ook vaak door de eigen organisatie gebouwd. Hierdoor kunnen risico's over het hoofd gezien worden. Ook door veel op eerdere ervaringen af te gaan, kunnen risico's blijven bestaan. Pas op het moment dat zich een incident heeft voorgedaan, is de producent zich bewust van het gevaar. Dit maakt dat het voor kan komen dat een producent onbewust onbekwaam is. Hij of zij is zich niet bewust van de risico's door het gebrek aan kennis (zie kader: onbewust onbekwaam). Ellen van Bunnik benoemt ook een gebrek aan kennis op gebied van veiligheid: *'Het ingewikkelde is dat, ik ben daar dan veiligheidscoördinator maar natuurlijk heb ik helemaal nooit een veiligheidsopleiding gehad. Ik doe wat in mijn kunnen ligt.'*

De geïnterviewden zijn zich bewust van het gevaar van het onbekende. Ook hier zijn de externe adviseurs van groot belang. Een brandweerman die wijst op legionellagevaar of een technicus met 10 jaar ervaring kan een hoop onbekwaamheid wegnemen. Toch is het ook belangrijk om hiermee rekening te houden. Willem Westermann heeft het bijvoorbeeld over ruimte houden in de capaciteit van een organisatie: *'De dingen die we niet precies weten, kunnen we nog steeds, met gezond verstand en de mensen die er zijn, veilig oppakken. Je creëert capaciteit. Wat mij betreft is organiseren capaciteit creëren voor de dingen die gedaan moeten worden, maar vooral de dingen die ook nog zouden kunnen voorkomen.'*

Als ik een veilig evenement wil neerzetten, moet ik het niet neerzetten. Want er kan altijd wat gebeuren.

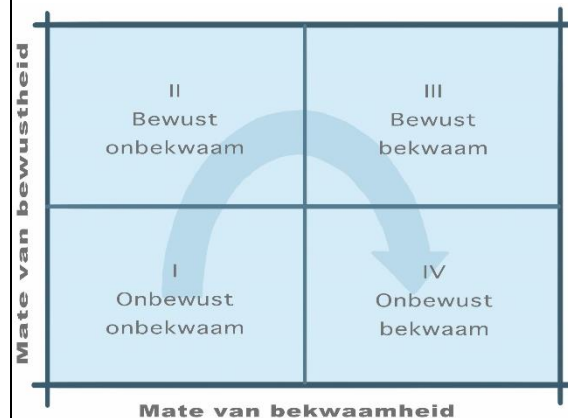
Willem Westermann
De Regelaar

Onbewust onbekwaam

Het begrip onbewust onbekwaam komt voort uit een theorie die in de jaren 70 is ontwikkeld door Noel Burch. Hierin worden de vier stadia beschreven die iemand doorloopt bij het leren van een nieuwe vaardigheid. In het kort:

1. Onbewust onbekwaam
Er is geen besef van onkunde.
2. Bewust onbekwaam
Er is besef van wat er nog geleerd moet worden.
3. Bewust bekwaam
Bewust wordt het geleerde uitgevoerd.
4. Onbewust bekwaam
Het geleerde zit zo erg in het systeem, dat het onbewust wordt uitgevoerd.

(J. Tolsma, 2009)

Afbeelding 4: Leertraject
Naar: nlp-groningen.nl, 2016

8.2.5 Subconclusie risicomanagement

Het tegengaan van onverwachte situaties is een essentieel onderdeel voor veilig produceren. Hierbij is een competent en adequaat veiligheidsteam van groot belang. Ook hier komen externe adviseurs aan de orde. Door in zoveel mogelijk deelgebieden informatie in te winnen wordt de kans op onbewust onbekwaamheid kleiner. De overheid kan hierbij een belangrijke rol spelen. Desondanks moet er altijd vanuit gegaan worden dat er risico's over het hoofd zijn gezien. De organisatie moet capaciteit hebben om onverwachte situaties aan te kunnen pakken. Ook het publiek zelf moet voorbereid zijn op eventuele vervelende situaties. Zeker situaties die te voorzien zijn, zoals veranderende weersomstandigheden, moeten eerlijk en open met publiek worden gecommuniceerd.

Financiën spelen een grote rol bij het beheersen van risico's. De theatersector heeft te kampen met kleine budgetten. Ook is het hoofddoel van een organisatie het artistieke product, waardoor veiligheidstechnische aspecten het onderspit kunnen delven. Desondanks worden risico's niet acceptabeler op het moment dat de budgetten kleiner zijn. Het is dan ook aan de producent om de discussie met het artistiek team aan te gaan, zodat de publieksveiligheid kan worden gewaarborgd. Hij of zij kan hierin worden gesteund door regelgeving en externe adviseurs.

8.3 Wetgeving

De overheid heeft een grote rol bij buitentheater. Er is met de verschillende producenten gesproken over wat die rol precies inhoudt. Ook is er gesproken over het vergunningenbeleid en in hoe verre dit universeel geregeld zou kunnen worden. Om een overzicht te krijgen van welke overheidsinstellingen een rol spelen bij buitentheater is hier een inventarisatie van gemaakt. Ten slotte wordt er dieper ingegaan op de rol van toezicht en handhaving bij buitentheater.

8.3.1 De rol van de overheid

Vooral de gemeente is duidelijk zichtbaar bij buitentheater. Provinciale of landelijke overheidsinstellingen spelen alleen een rol bij specifieke of grote voorstellingen. Uit de interviews komt naar voren dat de rol van de gemeente tweeledig is; zowel controlerend als faciliterend.

Controlerend

De controlerende functie van de gemeenten komt het sterkst tot uiting in het vergunningentraject. Door middel van de informatievraag aan het begin van dit traject komt het veiligheidsplan boven tafel. Deze wordt onder andere getoetst aan het bouwbesluit. Hierdoor komen zaken rondom brandveiligheid en vluchtroutes al vroeg aan het licht. Willem de Leeuw laat weten dat de overheid hier een belangrijke rol kan spelen voor minder ervaren organisatoren. Door een uitgebreide informatievraag kan het voor een beginnende productie leider duidelijk worden waar er op gelet wordt en waar de gevaren kunnen liggen. Willem laat ook weten dat gemeenten vaak wel over een basisplan beschikken, wat door een organisator verder ingevuld kan worden: *‘Er zijn er veel gemeentes die een standaard calamiteitenplan op de plank hebben liggen, wat je eigenlijk als onderlegger kunt gebruiken.’*

Een tevreden bezoeker is de burger die belasting betaalt aan de overheid om dit soort dingen goed voor elkaar te hebben.

Willem Westermann
De Regelaar

De ondervraagden laten weten dat de controlerende functie van de overheid van groot belang is. Dit vormt vaak de basis van een veiligheidsplan en de start voor het analyseren van de risico's. Desondanks wordt er aangegeven dat een goed veiligheidsplan verder gaat dan de eisen van de overheid. Westermann: *Wat mij betreft gaat het verder, want ik wil de eer hebben dat we de productie goed omschrijven natuurlijk.’* Ook geeft hij aan dat een goed en uitgebreid veiligheidsplan een goede impuls kan geven voor de rest van het traject. Hiermee kan worden aangetoond dat de organisatie professioneel is.

Faciliterend

De faciliterende rol van de gemeenten wordt over het algemeen minder benadrukt, zo is deze niet wettelijk geregeld. Toch is dit een erg belangrijk onderdeel. Govert Reeskamp ziet dit als de ruimte creëren om te kunnen ontwikkelen. Volgens hem moeten gemeenten kleine en nieuwe initiatieven de ruimte bieden, ook in toetsingsnormen, om te experimenteren. *‘Uiteindelijk heeft zo'n stadsdeel of gemeente ontzettend veel belang bij het laten ontstaan van mooie dingen die niet per se vanaf moment 1 aan een norm voldoen, maar met die schaal hebben ze een overzichtelijk risico.’*

De faciliterende rol kan ook meer de adviserende kant op gaan. Gemeenten hebben ontzettend veel contacten en kunnen organisatoren dan ook de juiste kant op sturen. Op het moment dat er bijvoorbeeld een voorstelling op het water is, zoals bij Over 't IJ ooit gebeurde, kan de gemeente een organisator en de havendienst samen aan tafel zetten. Op die manier kan ook onbewust onbekwaamheid worden tegengegaan.

8.3.2 Universele regelgeving

Gezien de belangrijke rol van gemeenten is het opvallend dat gemeentelijke regels met betrekking tot de vergunningaanvraag sterk kunnen verschillen. De ondervraagden zien hier het belang van in. Inwoners van een gemeente kunnen namelijk ook sterk verschillen en hebben dan ook andere normen die ze in hun leefgebied willen hanteren. Zoals Willem Westermann het benoemt: *'De ene burger hoeft niet hetzelfde te vinden als de ander.'* Ook een andere omgeving kan andere eisen met zich meenemen, zoals natuurgebieden of stedelijke locaties. Joran de Boer: *'In de gebieden waar wij werken heeft elk landschap weer wat anders nodig.'* Daar komt bij dat de angst onder de ondervraagden bestaat dat een universeler beleid kan leiden tot een set strenge regels, terwijl elke productie weer een andere aanpak nodig kan hebben. David Jansen: *'Dan leg je alles vast en dan kan er niets meer. Je moet gewoon per evenement en per locatie kijken wat willen we eigenlijk?'*

Toch zou het vergunningenbeleid een stuk eenduidiger kunnen. Zeker voor reizende voorstellingen kan een constant veranderende informatievraag voor problemen zorgen. Wendy Moonen: *'Nou als er iets mis gaat kan het wel een probleem zijn omdat het daardoor niet duidelijker wordt. En voor bijvoorbeeld een theatergezelschap kost het heel erg veel werk om uit te zoeken hoe het overal werkt.'* Ook zonder de lokale normen en waarden te verliezen en met aandacht voor de specifieke eisen van een productie kunnen toetsingscriteria eenduidig gehanteerd worden. Willem Westermann: *'Doe nou niet alsof het allemaal nieuw is en doe nou niet alsof de bestanddelen allemaal geen vaste bestanddelen zijn. Door de bestanddelen te noemen en te kijken welke veiligheid daarbij hoort, bijvoorbeeld constructies of tribunes of tenten. Het is onzin dat elke gemeenten een andere beoordeling van tribunes zou hebben.'*

Hetzelfde geldt voor landelijke regels voor specifiek de publieksveiligheid. De ondervraagden zijn bang voor een te strenge regelgeving en zien landelijke regels op dit gebied dan ook niet allemaal zitten. Toch kunnen de kaders, zoals die ook in het Bouwbesluit worden gehanteerd, universeel. Dit kan ook een houvast geven voor gemeenten met minder ervaring in het faciliteren van buitentheater. Anke Endeman zegt hier over: *'Dan kan ook een gemeente die niet veel ervaring heeft met publieksevenementen er makkelijker zo'n richtlijn op los laten om te kijken of het veilig is zoals het bedacht is of zoals het uitgevoerd is.'*

8.3.3 Overige overheidsinstellingen

Hier volgt een overzicht van de overheidsinstellingen die een rol kunnen spelen bij buitentheater, zoals ze naar voren zijn gekomen bij de interviews. Hierbij wordt aangegeven wat de belangrijkste rol van deze instelling kan zijn. Ook wordt duidelijk gemaakt op welke onderdelen van de productie de instelling invloed heeft (publiek en/of organisatie), en of deze een controlerende en/of adviserende taak heeft.

Naam instelling	Rol	Publiek	Intern	Advies	Controle
Gemeente	Vergunningenverstrekker	X	X	X	X
Brandweer	Toetsing vergunning	X	X	X	X
Politie	Toetsing vergunning (vooral bij festivals)	X	X	X	X
Bouw- en woningtoezicht	Toetsing vergunning	X	X	X	X
GHOR	Incidentenbestrijding	X	X	X	X
Voedsel- en Warenautoriteit	Controle op horeca	X	X		X
Arbodienst	Toetsing arbeidsomstandigheden		X		X
Staatsbosbeheer	Beheer bossen en natuurgebieden		X		X
Natura2000	Beheer Natura2000-gebieden		X		X
Veiligheidsregio	Incidentenbestrijding	X		X	X
Provincie	Controle op natuurgebieden en provinciale/openbare wegen		X		X
CoWa (coördinatie Waddeneilanden)	Speciale veiligheidskwesties op Waddeneilanden	X	X	X	X
Defensie	Theatervoorstellingen op defensie terreinen	X	X	X	X

8.3.4 Toezicht en handhaving

Ondanks de grote inventarisatie in de vorige paragraaf, zijn er maar twee overheidsdiensten die veel gezien worden bij buitentheater: Bouw- en woningtoezicht en de brandweer. Zij hebben dan ook een duidelijk grotere rol dan die van controleur. Zij hebben een essentiële rol binnen de extern adviseurs en kunnen daarnaast als verbinder optreden tussen organisatie en gemeente.

Adviserende rol

Door vrijwel alle ondervraagden wordt de brandweer genoemd als een partner. Zij proberen de brandweer zo vroeg mogelijk bij de productie te betrekken. De grote waarde die aan zowel brandweer als bouw- en woningtoezicht wordt toegeschreven, is dat zij met één voet in de praktijk staan en met de andere in de regelgeving. Govert Reeskamp: *‘De brandweer snapt ook heel goed uitvoering en kan ook heel pragmatisch meeschakelen, die zijn daar echt een gouden greep. Net als degene van bouw en woningtoezicht die in het veld staat, die snapt ook gewoon wat er speelt en die kent ook haken en ogen van een locatie, dus het belang van dat soort lijnen zijn wel heel erg belangrijk, ook om aanvaardbaar risico te kunnen inzien.’* Willem de Leeuw heeft ook speciale afspraken met de brandweer. Op het moment dat hij bijzondere plannen heeft, wordt er zo snel mogelijk een afspraak met een brandweerbeambte ingepland.

Govert Reeskamp ziet wel een zorgwekkende tendens binnen deze adviserende rol. In verband met bezuinigingen wordt het steeds moeilijker om direct contact te krijgen. *‘Wat je ziet is dat door de kostenstructuur van die organisaties de brandweer eigenlijk alleen een advies moet geven aan de gemeente, dus een festival mag helemaal niet direct met een brandweer praten, dus daar is een communicatielijntje tussenuit gesneden.’*

Verbindende rol

Gezien de rol die instanties als brandweer en bouw- en woningtoezicht hebben ten opzichte van de gemeenten, kunnen zij ook de belangen behartigen van een organisatie. David Jansen besprak ook het evenement Robodock, waarbij de laatste editie bijna niet door kon gaan. Totdat een beambte van bouw- en woningtoezicht zich er voor inzette: *‘Door een open contact met iemand van bouw en woning toezicht en de gesprekken met hem, heeft hij er voor gezorgd dat het wel door kon gaan. (...) Iedereen zei nee, maar hij zei volgens mij kan het wel.’*

Bouwbesluit

Uit de interviews komt nog wel een uitdaging naar voren met betrekking tot het bouwbesluit. Bouw- en woningtoezicht moet zich houden aan de regels die in het besluit zijn opgenomen. Toch zijn deze vaak niet toereikend voor buitentheater. De regels zijn wel toegespitst op tijdelijke bouwwerken, maar deze mogen vaak niet langer dan een paar weken staan. Zeker gezelschappen als Vis à Vis en De Peergroup spelen voorstellingen voor een langere tijd. Ook Tulpmania, waar Ellen van Bunnik aan werkte, stond een langere periode op dezelfde locatie. Op dat moment worden constructies als tribunes, maar ook horeca, op een andere manier getoetst. Deze moeten dan aan de omgevingsvergunning gaan voldoen. Dit kan betekenen dat er bijvoorbeeld een verandering in het bestemmingsplan nodig is. Dit heeft erg veel voet in aarde. De toetsing wordt dan ook zo streng, dat bijvoorbeeld tribunes en podia meer dan 30 jaar moeten kunnen blijven staan. In het geval van horeca kan het voorkomen dat er getoetst wordt volgens de normen van een restaurant, wat een hoop extra regels met zich mee brengt. Ellen van Bunnik: *‘We moesten daar een permanente horecavergunning op krijgen. Wat natuurlijk 10x andere eisen heeft dan als je gewoon een horeca tentje neer wilde zetten. Wij hebben daar een officieel restaurant geopend, een officiële bar geopend, want het kon niet anders.’* Willem Westermann zat bij de voorstelling Orfeo ed Euridice van De Utrechtse Spelen tussen de wal en het schip: *‘We konden het niet in de evenementenvergunning stoppen, het moest wel in de omgevingsvergunning, en uiteindelijk vraag je het aan als bouwvergunning maar het kan niet beoordeeld worden als bouwvergunning. Dus je bent een soort nieuwe werkelijkheid aan het creëren.’*

8.3.5 Subconclusie wetgeving

De overheid, en de gemeente in het bijzonder, speelt een grote rol op het gebied van publieksveiligheid bij buitentheater. Naast de controlerende rol van gemeenten, die de publieksveiligheid moet waarborgen, is het belangrijk dat er oog blijft voor nieuwe initiatieven en experimenten. Gemeenten hebben er baat bij hiervoor de ruimte te bieden.

Universele(re) regels, zeker op gemeentelijk niveau, zouden moeten worden nagestreefd. Toetsingscriteria hoeven per gemeente niet te verschillen. Het is echter wel belangrijk dat iedere gemeente zijn eigen norm kan stellen aan evenementen of producties. Niet iedere inwoner of locatie heeft dezelfde wensen of eisen en het is dan ook belangrijk dat een gemeente hierin kan sturen.

Gezien de belangrijke, sturende, rol van wet- en regelgeving is het belangrijk dat deze aansluit bij de praktijk. Grijze gebieden in bijvoorbeeld het bouwbesluit komen de duidelijkheid, en dus de publieksveiligheid, niet ten goede.

De toezichthouders en handhavers vanuit de overheid hebben een belangrijke rol voor zowel de organisator als de gemeente. Er is zeer veel kennis bij deze instellingen over de praktijk en de regelgeving. De overheid en de organisator moeten er samen voor streven dat deze kennis gedeeld wordt. Door een adviserende rol in te nemen kunnen instellingen als brandweer en bouw- en woningtoezicht veel risico's en onduidelijkheden wegnemen.

8.4 De Sector

Naast de vergaarde data op praktisch niveau, is er ook gekeken naar het meta-niveau. Zo is er gekeken naar hoe kennis wordt gedeeld binnen de buitentheatersector en hoe beginnende of onervaren buitentheaterproducenten aan informatie kunnen komen. Dit zal in dit hoofdstuk worden uiteengezet. Daarnaast wordt ingegaan op specifieke uitdagingen die binnen de verschillende deelgebieden (festivals, gezelschappen en freelancers) worden ervaren. Ten slotte wordt er ingegaan op sectorbrede uitdagingen op het gebied van publieksveiligheid

8.4.1 Kennisdeling

Kennisdeling binnen de sector is bijna niet-bestaand. Slechts één van de ondervraagden kan een platform of organisatie noemen waar kennis met betrekking tot publieksveiligheid gedeeld wordt. Willem Westermann geeft ook aan dat dit symptomatisch is voor de sector: *‘Als je je best doet en je hebt er belangstelling voor, kun je best een hoop vinden, maar er zijn niet zoveel mensen die het overzicht hebben. (...) Waar we heel slecht in zijn in dit vak, ja ik noem het altijd het RTFM principe (Read The Fucking Manual), wat is er al wel?’*

Niemand in ons vak leest
Willem Westermann
De Regelaar

Kennisdeling is binnen de evenementensector wel gebruikelijker. Dit wordt, naast de brancheorganisaties, ook door de overheid gefaciliteerd. David Jansen: *‘Zo organiseerde de provincie afgelopen herfst in Friesland een seminar over slechtweersscenario's en daar was ik ook uitgenodigd en dan praat je daar wel over.’*

Over het belang van dit soort plekken is niet iedereen het eens. Anke Endeman laat weten dat zij bij grotere incidenten het eerder noodzakelijk vindt om met bevriende gezelschappen of een brancheorganisatie te kijken naar oorzaken en oplossingen. Govert Reeskamp ziet ‘praatclubs’ zoals hij ze noemt niet zitten. Daarvoor zou het onderwerp te breed zijn en de sector te klein. *‘Elkaar aanspreken op risico's en daarin kennis delen’* vindt hij desondanks wel belangrijk.

8.4.2. Onervaren producenten

Geen van de ondervraagden kan benoemen waar minder ervaren producenten voor specifieke informatie over buitentheater terecht kunnen. Het belang hiervan wordt echter wel gezien. David Jansen zou aan een soortgelijk platform bijvoorbeeld wel mee willen werken; *‘als iemand dat in een vorm wilt gieten en openbaar wilt maken, be my guest.’* Ook Ellen van Bunnik zou het geen probleem vinden om aan zoiets mee te werken. Zij ziet echter wel het gevaar van schijnveiligheid; *‘Als iemand die veel minder kennis heeft er zo'n document erbij pakt en dan denkt dattie het allemaal geregeld heeft, dat is ook gevaarlijk, omdat het gewoon niet zo is.’*

Het is ook link om iets
heel erg toegankelijk te
maken.

Ellen van Bunnik
'n More

Veel beginnende productieleiders van buitentheater komen al snel bij een festival terecht. Festivals hebben daardoor ook een belangrijke opleidingsrol. Meerdere ondervraagden geven aan hun analysemethoden of veiligheidsplannen te hebben verkregen bij (andere) festivals. De festivals hebben daardoor ook een soort opleidingsfunctie verkregen, waar zij zelf misschien niet altijd even bewust van zijn. Zoals Govert Reeskamp zegt: *‘Misschien is dat wel een onderkende functie, ook aan die productieleiderkant wordt er kennis toegevoegd, ook locatietheaterspecifieke. Maar misschien te weinig.’*

8.4.3 Uitdagingen per deelgebied

Alhoewel zaken rondom publieksveiligheid sterk overeen komen binnen de verschillende deelgebieden, zijn er wel specifieke uitdagingen te benoemen. Gezien het kleine aantal ondervraagden per deelgebied kunnen deze resultaten echter niet representatief genoemd worden.

Festivals

Bij theaterfestivals is de publieksdichtheid groter dan bij 'normale' producties. Zeker als er gebruik gemaakt wordt van afgesloten gebieden wordt crowdmanagement ineens een essentieel onderdeel voor de publieksveiligheid. Hiermee had Oerol afgelopen editie te kampen, toen er meer gebruik werd gemaakt van een, voor het festival, nieuw gebied.

Ook het vergunningentraject kan voor festivals ingewikkelder zijn. Neem bijvoorbeeld Over 't IJ. In de vergunningsaanvraag staat dat er 30.000 mensen verwacht worden. Eén van de producties bestaat uit een wandeling met een koptelefoon door de binnenstad. Bij de gemeente gaan vervolgens allerlei alarmbellen af, omdat in hun informatie staat '30.000 mensen en een wandeling door de binnenstad'. In werkelijkheid komen die 30.000 mensen verspreid over tien dagen en gaat die wandeling met vijf mensen per keer. Govert Reeskamp: *'Daar zie je 'm nog wel eens wegschieten zeg maar.'* En: *'die zouden gewoon moeten zeggen 'leuk dat je het doet, fijn dat je het beschrijft, maar we gaan weer even verder'.*

Ten slotte merkt David Jansen op dat het moeilijk is om bijscholing te vinden als organisator van buitentheaterfestivals: *'Er zijn niet zo heel veel mensen die dit soort grootschalige evenementen mee organiseren. En over het algemeen is toch best wel een beetje een gesloten wereld. En de TT in Assen is heel anders dan de vierdaagse of Oerol. Lowlands is een heel ander festival.'*

Theatergezelschappen

De gezelschappen spelen vaak voor langere tijd op dezelfde locatie. Dit levert problemen op met betrekking tot het bouwbesluit en het grijze gebied tussen evenementen- en locatievergunning. Daarnaast zitten de gezelschappen veel dichter op het artistieke proces. Hierdoor moet een producent veel meer de discussie aangaan over artistiek vs. veiligheid. Joran de Boer: *'De regisseur en scenograaf zeiden van 'we kunnen die kar ook wel zo zetten, want dat is mooier' maar dat kan niet want dan kunnen mensen niet meer daardoor naar buiten, dan heb je een hele discussie waarom zij vinden dat ze ook wel door die andere deur kunnen.'* Naast dit soort praktische discussies vindt hetzelfde plaats op financieel gebied.

Producenten bij gezelschappen zitten ook erg dicht op het ontwikkelproces van een voorstelling. Hierdoor kunnen zaken in de preproductiefase sterk veranderen. Ellen van Bunnik: *'Dat betekent dat iedere dag het plan veranderde, want dan kwam er weer toevallig een Pools mannetje binnenrijden met 3 stapels bollenkatten en dan dacht Paul Koek (de regisseur) 'Oh, dat is echt te gek, dat mannetje' en dan dacht hij 'die gaan we in de voorstellingen doen!'. Dus hup, m'n plan veranderde weer. En zo ging het iedere dag.'*

Dat is natuurlijk sowieso ingewikkeld in dit vak. De mensen die de voorstelling maken, zoals regisseurs en scenografen, zal het echt een worst zijn of dingen nou per se veilig zijn, zolang het er maar goed uitziet.

Joran de Boer
De Peergroep

Freelancers

De freelance buitentheaterproducenten werken vaak bij zowel festivals als gezelschappen. Waar freelancers echter nog tegenaan kunnen lopen is dat zij persoonlijk verantwoordelijk kunnen zijn voor een organisatie waar ze in principe weinig mee te maken hebben. Zo vertelde Wendy Moonen over een voorstelling waar kinderen in speelden. Een kwartier voor de première stond de arbeidsinspectie op de stoep. *'Mijn persoonlijke handtekening stond op papier, dus werd ik persoonlijk aansprakelijk gesteld.'* Ook zegt zij: *'Wij als freelancers, ik neem soms een klus aan die niet onder een organisatie valt en dan gaat het er op een gegeven altijd over de discussie wie is er verantwoordelijk. Want soms staat mijn naam gewoon letterlijk Wendy onderaan met een krabbel.'*

8.4.4 Sectorbrede uitdagingen

Ondanks de verschillen per deelgebied zijn er een aantal risicofactoren waar de gehele sector mee te maken krijgt. Duidelijk bovenaan staat hierbij het weer. Alle ondervraagden noemen dit als een veelvoorkomende risicofactor. Meerdere ondervraagden uit verschillende deelgebieden hebben te maken gehad met afgelasting of ontruiming door het weer. Daar wordt dan ook extra op gelet. Zo heeft de organisatie van Oerol direct contact met de Brandaris (de vuurtoren), die krijgt de informatie weer aangeleverd door het KNMI. Ook de gemeente heeft daar een actieve rol bij het adviseren over de weersituatie. Daarnaast wordt er bij buitentheater vaak gebruik gemaakt van ingewikkelde decors en vormgeving. Anke Endeman: *'Gaten, brandende objecten, dingen die rijden, draaien, vallen...'*

Ik zag achter die tribune toch een partij wolken aankomen en ik zei over de porto 'jongens dit is echt niet goed hoor, dit is echt niet ok.'

Joran de Boer
Peergroup

8.4.5 Subconclusie sector

Kennisdeling tussen verschillende producenten lijkt geen prioriteit voor veel producenten. Dit terwijl er veel specifieke kennis aanwezig is bij de verschillende ondervraagden. Informatiebronnen die er wel zijn, zijn veelal toegespitst op de evenementensector en missen dan ook de bijzondere aspecten van de buitentheatersector, zoals het artistieke component en de kleine budgetten. Toch is er veel informatie te vinden over publieksveiligheid bij buitenevenementen. Probleem hierbij is alleen dat er weinig tot niet gelezen wordt in de sector. Zeker voor minder ervaren producenten kan dit problematisch zijn. Zij zijn aangewezen op het leren in de praktijk bij bijvoorbeeld theaterfestivals. De festivals zelf lijken zich echter niet bewust te zijn van deze opleidingsrol. Daarnaast speelt ook de overheid een belangrijke rol in het opleiden van minder ervaren productieleders. De informatievraag binnen het vergunningentraject kan de kaders scheppen voor publieksveiligheid.

8.5 Incidenten

Binnen deze paragraaf wordt dieper ingegaan op de incidenten. Tijdens de interviews kwam sterk naar voren dat er weinig incidenten te benoemen zijn met betrekking tot publieksveiligheid bij buitentheater. Geen van de ondervraagden kon (grotere) incidenten benoemen. Hieruit vloeit het onderwerp zelfregulering voort, en het belang daarvan.

8.5.1 Weinig incidenten

Het is opvallend dat geen van de ondervraagden (grotere) incidenten rondom publieksveiligheid heeft meegemaakt. Ook konden ze er geen voor de geest halen. De producenten hebben wel individuele gevallen meegemaakt, maar geen incidenten met meerdere bezoekers of met bijvoorbeeld dodelijke afloop. Govert Reeskamp: *'Tuurlijk er is een enkel gebroken, of iemand ergens vanaf gevallen en heeft z'n jas gescheurd. Maar is dat noemenswaardig? Nee niet noemenswaardig. En groot incident? Nee niet gebeurt nee.'* Hiervoor worden verschillende redenen genoemd.

Ik denk dat er ook echt niet zo vaak iets misgaat, dat denk ik serieus.

Willem de Leeuw
Boulevard

Theaterpubliek wordt als 'makkelijk' ervaren. Zeker als deze wordt vergeleken met bijvoorbeeld publiek van muziekfestivals. Zoals Willem Westermann zegt: *'De consument komt, en die wilt om half 7 binnenkomen, een kopje koffie, even pissen, die wil een dit en een dat, een doekje als het koud wordt, enne daarna gaatie weer weg.'* Het is dus een eenduidige bezoekersstroom en een sterk homogene groep. Daar komt bij dat het publiek tijdens de voorstelling stil zit en allemaal dezelfde kant op kijkt. Dit maakt signalering voor blusmiddelen en nooduitgangen eenvoudiger. Ook is de sector vrij klein. Praktisch gezien: het aantal mensen waarmee een ernstig incident kan plaats vinden is klein. Ook de professionaliteit van de sector wordt benoemt. Willem de Leeuw: *'Wij als producenten, wij denken daar ook heel goed over na natuurlijk.'*

Dan gaat het dus echt om veiligheid van je medewerkers, wat eigenlijk veel minder gecontroleerd wordt.

Ellen van Bunnik
'n More

Meerdere ondervraagden gaven aan de risico's binnen de eigen organisatie hoger in te schatten dan die voor het publiek. David Jansen zei hierover: *'Mijn idee is, dat de domste dingen worden gedaan niet als het publiek er is, maar tijdens de op en de afbouw.'* Op dat moment zijn mensen gehaast en zijn constructies nog niet af. Ook kan een acteur of medewerker toestemming geven voor een te lopen risico, zoals de Engelsen zeggen 'informed consent'. Het publiek kan hier geen toestemming voor geven en is het dus aan de organisatie om risico's tegen te gaan. Ellen van Bunnik heeft dat bij een eerdere productie meegemaakt, waar een luchtacrobaat aan een touw hing. In samenspraak was besloten geen valbeveiliging (matten) onder de opvoering te leggen, voor esthetische redenen. De luchtacrobaat viel toch uit de constructie en belande in het ziekenhuis. *'Die jongen is er uit gevallen en die heeft echt in het ziekenhuis gelegen daardoor. Dat is natuurlijk wel echt een gevolg wat niet goed is geweest.'*

8.5.2 Zelfregulering

Bij de vraag naar argumentatie voor het geringe aantal publieksincidenten kwam ook het onderwerp zelfregulering naar voren. Dit heeft te maken met de artistieke aard van theater. Voorstellingen worden al afgelast op artistieke gronden, voordat de publieksveiligheid in gevaar komt. Willem Westermann heeft het er over dat hij bij theater voorzichter is, omdat de theatrale uiting al snel niet meer tot stand kan komen. *'Die criteria, de discretionaire van waar wordt het gevaarlijk, wordt in dit geval al ingehaald door waar klopt mijn prestatie niet meer? Waar is mijn comfort of theatrale aspect al vernageld en dat dat helemaal niet erg wordt gevonden omdat dat deel van het systeem is.'*

Ook buiten dit artistieke aspect wordt de noodzaak voor zelfregulering gezien. Het is goed om vooruit te lopen op wat bijvoorbeeld de overheid vraagt, om op die manier zelf de spelregels te kunnen blijven bepalen. Op deze manier kan ervoor gezorgd worden dat de belangen van de sector en het publiek voorop blijven staan. Zodat de sector niet verzandt in regels en wetten waarbij ambtenaren de verantwoordelijkheid proberen in te dekken. Westermann: *'Je kunt beter de dingen naar je hand zetten en goed regelen dat dat je wordt overrompelt door dingen die onhandig zijn geformuleerd. En ik zeg eigenlijk dat als het over ons gaat, dan wil ik erbij zijn, en als het over ons gaat kunnen we het misschien beter zelf hebben bedacht.'* David Jansen heeft het ook over de noodzaak van constant zelf over risico's blijven na te denken. Zodra er iets mis gaat stort de overheid zich daar compleet op en wordt een risico hermetisch dichtgetimmerd. *'Er hoeft maar één keer een incident te zijn waarbij iets mis gaat en dat is voorbij, dus je moet daar ook gewoon wel goed over nadenken.'*

8.5.3 Subconclusie incidenten

Het aantal incidenten in de buitentheatersector is gering. Grotere of ernstige incidenten zijn niet-bestaand. Dit heeft te maken met de aard van een theatervoorstelling. Het publiek is homogeen en beweegt zich voorspelbaar. De extra risico's die komen kijken bij buitentheater (weersomstandigheden, special effects en uitdagende locaties) worden erkend door producenten en er wordt ook op geanticipeerd. Incidenten binnen de eigen organisatie zijn meer voorkomend. Er is minder controle op de interne veiligheid en cast en crew nemen soms risico's om het werk op tijd af te hebben of om zaken er mooi uit te laten zien.

Zelfregulering kan een wapen zijn in de strijd tegen excessieve regeldruk. De mensen die werkzaam zijn in de sector weten zelf vaak het beste wat er nodig is en wat toelaatbaar is op het gebied van publieksveiligheid. De bijzondere positie die buitentheater inneemt is vaak ook niet binnen vaste kaders te vatten. Door gericht, als sector, risico's uit te bannen wordt er voor gezorgd dat wetten en regels de bijzondere aard van buitentheater niet aantasten en dat publieksveiligheid kan worden gewaarborgd.

9. Conclusie

In dit hoofdstuk worden de deelvragen en hoofdvraag beantwoord door middel van de in het voorgaande hoofdstuk besproken resultaten en analyse.

9.1 Beantwoording deelvragen

Welke methoden of technieken worden gebruikt om risico's bij buitentheater te analyseren?

Startpunt voor de risicoanalyse is voor producenten van buitentheater vaak de wet- en regelgeving. De eisen die de overheid stelt aan organisatoren vormen de basis voor het analyseren van risico's omtrent brandveiligheid, tijdelijke constructies en vluchtwegen. Organisatoren gaan echter verder dan alleen het kader dat door de overheid wordt geschept. Zo worden verplichte documenten zoals een veiligheidsplan ook gebruikt om intern de risico's te communiceren.

Externe adviseurs zijn onontbeerlijk voor het goed analyseren en inschatten van risico's. Naast de informatievraag van gemeenten binnen het vergunningentrajec, worden er meerdere experts betrokken bij de risicoanalyse. Hulpdiensten als de brandweer hebben hierbij een belangrijke rol door de kennis van zowel regelgeving als praktijk. Ook is er in de sector zelf veel kennis te halen. Experts op het gebied van pyrotechniek en rigging worden binnen hun specifieke kennisgebieden ingezet. Ook worden er professionele adviseurs gebruikt. Adviesbedrijven met betrekking tot veiligheid als De Regelaar kunnen worden ingezet, maar er wordt ook erg veel gebruik gemaakt van constructeurs, voor het doorberekenen van de (vaak zelfbedachte) constructies. Ten slotte zijn locatiebeheerders belangrijke partners met betrekking tot het analyseren van risico's op het gebied van buitentheater. Waar de organisator vaak nieuw is en misschien niet alle risico's kan inzien, zijn er op vele locaties beheerders aanwezig die de gevaren en kansen van een locatie goed kennen.

Externe adviseurs kunnen echter alleen succesvol worden ingezet als de wil bestaat bij de organisator. Het belangrijkste onderdeel van risicoanalyse is de instelling van de producent. Alleen als erkend wordt dat niet alle informatie aanwezig is en de kans op onbewust onbekwaamheid niet wordt onderschat, is het mogelijk om externe adviseurs een essentieel onderdeel van de analyse te laten zijn.

Opmerkelijk is dat maar weinig producenten zich bewust zijn van deze methoden. Alhoewel de werkwijze op verschillende plekken en verschillende deelgebieden universeel is, leeft er bij de organisatoren niet het besef dat er een vaste methode wordt gehanteerd.

Wat vinden producenten van de huidige mate van publieksveiligheid bij buitentheater?

De ondervraagden zijn positief gestemd over de mate van publieksveiligheid bij buitentheater. Duidelijk signaal hierbij is het ontbreken van ernstige incidenten. Complexe factoren die bij veel groteren publieksevenementen aanwezig zijn, hebben een kleinere rol bij buitentheaterproducties. Dit maakt dat producenten het waarborgen van publieksveiligheid bij buitentheater als 'eenvoudiger' zien. Zo is er sprake van kleinere bezoekersaantallen, een homogene groep publiek en een uniforme bezoekersstroom. Ook zijn producenten zich bewust van de extra risico's die genomen worden door bijzondere locaties en special effects.

Hoe draagt de overheid bij aan publieksveiligheid bij buitentheater?

Binnen alle onderzochte onderdelen speelt de overheid een rol. De gemeente, als vergunningverlener, komt hierbij het meest prominent naar voren. Veel organisatoren doen hun best om de overheid als partner te betrekken in zaken rondom publieksveiligheid. Door de informatievraag bij de start van een vergunningentrajec geeft een gemeente aan wat belangrijke zaken zijn omtrent veiligheid. Door onder andere toetsing aan het Bouwbesluit krijgen organisatoren duidelijke kaders met betrekking tot nooduitgangen, blusmiddelen en veiligheid van constructies.

Controlerende en toezichthoudende instanties spelen ook een grote rol. Bouw- en woningtoezicht en de brandweer zijn zeer belangrijke adviseurs op het gebied van veiligheid. Organisatoren zijn erg te spreken over de kennis en ervaring binnen deze organisaties op zowel praktisch, als wettelijk niveau. Daarnaast kunnen deze instanties ook een rol spelen in het vertalen van de wensen van een producent richting de gemeente. Deze essentiële rol als verbinder en vertaler tussen organisator en overheid komt echter in gevaar door kostenbesparingen. Het is zaak dat de overheid hierin niet alleen de eigen belangen behartigd, maar ook die van de organisator. Zij dienen namelijk een gezamenlijk doel: een veilige en tevreden bezoeker. Naast de adviserende en controlerende taken van de overheid is het ook zaak om de faciliterende rol niet uit het oog te verliezen. Overheden, en de gemeenten in het bijzonder, hebben de mogelijkheid om ruimte te bieden aan ontwikkeling en experiment.

Gezien de grote rol van gemeenten krijgen veel producenten te maken met verschillende regelgeving voor eenzelfde productie. Het zou dan ook een streven moeten zijn om meer universele regels op te stellen. Zeker toetsingscriteria op het gebied van constructies en podia zouden niet per gemeente moeten verschillen. Toch is het belangrijk dat gemeenten de mogelijkheid hebben om verschillen in lokale normen en waarden een plek te kunnen geven binnen de vergunningenprocedure. Wensen en eisen van burgers en landschap zijn namelijk niet overal hetzelfde.

Gezien de grote rol die wetgeving heeft bij publieksveiligheid is het belangrijk dat er geen onduidelijkheden zijn. Buitentheatervoorstellingen opereren snel binnen een grijs gebied tussen omgevingsvergunning en evenementenvergunning. Dit soort onduidelijkheden komen de publieksveiligheid niet ten goede.

Op welke wijze wordt informatie met betrekking tot publieksveiligheid gedeeld met de sector?

Kennisdeling binnen de buitentheatersector is vrijwel niet bestaand. Dit is een gemiste kans, omdat er veel specifieke kennis aanwezig is bij de ondervraagden. Informatiebronnen met betrekking tot publieksveiligheid zijn vaak specifiek gericht op publieksevenementen en zijn daardoor niet toereikend voor buitentheater. Zo komt het artistieke element niet aan bod en wordt er minder rekening gehouden met de beperkte financiële middelen. Bijscholing voor producenten is ingewikkeld, omdat de sector klein is en erg specifiek. Leermiddelen als boeken en handleidingen worden ook amper gelezen.

Een vorm van kennisdeling die een belangrijke rol zou kunnen spelen is die van zelfregulering. Producenten van buitentheater zijn huiverig voor strenge regelgeving, aangezien vaste regels en kaders vaak geen recht doen aan specifieke situaties. De angst bestaat dat regels te streng worden gecontroleerd waardoor er geen speelruimte meer is bij producties die minder risicovol zijn, bijvoorbeeld door kleine publieksaantallen. Door regelgeving voor te zijn en dus sectorbreed afspraken te maken met betrekking tot publieksveiligheid kan een te grote regeldruk worden voorkomen. Hiervoor zou wel sectorbreed overleg nodig zijn, bijvoorbeeld via een brancheorganisatie.

Waar kunnen beginnende producenten terecht voor informatie over publieksveiligheid bij buitentheater?

Beginnende en minder ervaren producenten van buitentheater kunnen niet terecht bij een vaste bron van informatie. Er wordt door de ondervraagden wel aangegeven dat de festivals een belangrijke opleidingsrol hebben. De grotere buitentheaterfestivals bieden een veilige leerplek omdat zaken rondom publieksveiligheid grotendeels uit handen genomen worden. De festivalorganisatie is eindverantwoordelijk voor de publieksveiligheid. Het is belangrijk dat de festivals hier zelf ook bewust van worden. Ook de gemeenten spelen een rol bij het opleiden van nieuwe buitentheaterproducenten. Door de informatievraag aan het begin van het vergunningentraject wordt een kader gesteld van belangrijke factoren bij (publieks)veiligheid.

9.2 Beantwoording hoofdvraag

‘Op welke wijze kunnen de professionele producenten van buitentheater de publieksveiligheid waarborgen?’

Professionele producenten van buitentheater kunnen de publieksveiligheid waarborgen door een open methode van kennisvergaring te hanteren en kennis te delen.

Werkwijze

Door de constant veranderende situaties en locaties is het van groot belang dat de producent een werkwijze hanteert waarbij eerlijk en open wordt gecommuniceerd over de mogelijkheid van onbewust onbekwaamheid. Alhoewel producenten een grote schare aan kennis en ervaring met zich meedragen, is de inzet van alle betrokkenen bij een productie noodzakelijk. De belangrijkste vier partijen hierbij zijn:

Overheid

Naast specialistische instellingen zoals het KNMI of het CoWa, zijn er twee onderdelen die er tussenuit springen:

Gemeenten

Naast de belangrijke controlerende functie, is het voor gemeenten ook goed mogelijk om organisatoren in contact te brengen met bovenstaande specialistische organisaties.

Toeziethouders

Instanties als de brandweer en bouw- en woningtoezicht beschikken over een unieke positie tussen regelgeving en de praktijk. Zij spelen een belangrijke rol als verbinder en vertaler tussen overheid en organisatie.

Specialisten

Theatertechnici, pyrotechnici en riggers beschikken over zeer specialistische informatie met betrekking tot veiligheid binnen hun vakgebied.

Locatiebeheerders

Zeker reizende en nieuwe producties kunnen veel informatie halen uit locatiebeheerders. Deze mensen kennen de kansen en risico's van de locatie en kunnen daardoor van onschatbare waarde zijn.

Collega's

Ervaringen bij vergelijkbare producties of locaties kunnen een belangrijk startpunt zijn voor de inventarisatie van risico's.

Als deze externe adviseurs, met ieder een eigen kennisgebied, goed worden ingezet kunnen risico's voor publieksveiligheid sterk worden vermindert. Desondanks is het onmogelijk om publieksveiligheid volledig te garanderen. Dit betekent dat de organisatie en het publiek deelgenoot gemaakt moeten worden van het veiligheidsteam. Zo moet er voldoende capaciteit in de organisatie aanwezig zijn om onverwachte situaties te lijf te gaan en moeten bekende risico's worden gecommuniceerd met crew en cast. Ook moet de zelfredzaamheid van publiek worden gewaarborgd door middel van communicatie over te voorziene situaties, zoals veranderende weersomstandigheden.

Kennisdeling

De buitentheatersector is klein, maar erg breed. Dit betekent dat specialistische kennis altijd een grote rol zal spelen. Toch zijn er meerdere zeer ervaren spelers in het buitentheatercircuit. Het is belangrijk dat hun kennis niet verloren gaat met hun pensioen. Door het bundelen van dit soort kennis is het mogelijk om nieuwe buitentheaterproducenten beter op te leiden. Door bestaande kennis als basis te gebruiken kan de sector, en de publieksveiligheid, groeien. Deze gebundelde kennis moet echter een zeer praktische toepassing krijgen. Buitentheaterproducenten zijn notoire doeners. Nieuwe producenten leren het vak in de praktijk. Het is dan ook belangrijk dat de festivals bewuster omgaan met de opleidingsrol die zij vervullen. Aangezien de eindverantwoordelijkheid voor de publieksveiligheid bij de festivalorganisatie ligt, is het mogelijk voor onervaren producenten om meer ervaring op te doen met het onderwerp en de werkwijze die een professionele producent gebruikt.

Concluderend

Het is niet slecht gesteld met de publieksveiligheid bij de buitentheatersector. Om dit ook veilig te stellen voor de toekomst is het belangrijk dat huidige producenten zich bewuster worden van de werkwijze die zij hanteren. Op die manier kunnen ook jonge producenten leren om te gaan met onbekende risico's. *'Als ik een veilig evenement wil neerzetten, moet ik het niet neerzetten.'*, zei Willem Westermann in het interview. Risico's en buitentheater zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Alleen door dat te erkennen, en dat eerlijk en open naar de buitenwereld te communiceren, kunnen we de publieksveiligheid blijven waarborgen.

10. Discussie

Onderzoeksmethoden zijn zorgvuldig doorlopen. Hierdoor is er rekening gehouden met de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek. Desondanks zijn er enkele beperkingen van het onderzoek te benoemen.

Geen steekproefkader

De buitentheatersector is moeilijk te vangen. Na uitvoerig onderzoek moet geconcludeerd worden dat een actueel overzicht van buitentheatergezelschappen niet bestaat (zoals ook wordt aangegeven in hoofdstuk 4: Methodiek).

Kleine steekproefomvang

Bij het selecteren van de geïnterviewden is er gekeken naar verschillende deelgebieden. Het aantal geïnterviewden is echter dermate laag, dat de conclusies niet als representatief kunnen worden gezien voor deze deelgebieden.

Onbewust onbekwaamheid onderzoeker

Voor de toepassing van onderzoeksmethoden is er gebruik gemaakt van bestaande theorieën en is de hulp ingeschakeld van externe adviseurs. Het ervaringsniveau van de onderzoeker op het gebied van onder andere interviewen en analyseren is laag te noemen. Er kwam slechts één eerder onderzoek van deze grootte van onder andere zijn hand (De succesfactoren voor groei – in opdracht van het Lectoraat Creatieve Economie van de HKU). Hierdoor bestaat het risico van onbewust onbekwaamheid.

TSC-methode

The Security Company is een gespecialiseerd bedrijf binnen de evenementenveiligheid. In hun eigen methode voor risicoanalyse (aangehaald in hoofdstuk 5: Theoretisch kader) wordt aanbevolen een gespecialiseerd bedrijf in te schakelen. Dit moet, gezien de duidelijke belangenverstrengeling, wel met een korrel zout genomen worden.

AHK scripties

Binnen dit onderzoek is voor ondersteunende informatie en inspiratie gewerkt met meerdere scripties van de Amsterdamse School voor de Kunsten (AHK). Er is gewerkt met scripties van de opleiding Productie Podiumkunsten en de opleiding Techniek en Theater. Onder andere de bachelorscriptie 'Arbo in de Buitenlucht' van Joost Allema wordt in dit onderzoek gebruikt.

De AHK heeft duidelijk andere eisen dan de HKU, zo veel op dat bijvoorbeeld onderzoeksmethoden niet worden beschreven, interviews niet zijn getranscribeerd of gecodeerd en argumentatie voor gemaakte keuzes vaak ontbreekt.

Dit zorgt ervoor dat de informatie uit deze scripties niet als betrouwbaar kan worden gezien. Toch is ervoor gekozen deze informatie te gebruiken, gezien de zeer geringe informatie op het gebied van (veiligheid bij) buitentheater.

11. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Door middel van de semigestructureerde interviews is er veel data verzameld die niet altijd relevant is geweest voor het beantwoorden van de hoofdvraag. Sommige onderwerpen zijn daarom, ondanks de bijzondere of waardevolle aard, niet verder onderzocht. In dit hoofdstuk worden de onderwerpen uiteengezet die zo waardevol lijken dat deze worden aanbevolen voor verdere studie.

Rol van vrijwilliger bij publieksveiligheid

Bij meerdere ondervraagden kwam het gebruik van vrijwilligers naar boven. Alhoewel het gebruik van vrijwilligers in de cultuursector onontbeerlijk is, schuilt hierin volgens de ondervraagden ook een risico. De rol van vrijwilligers in de cultuursector is altijd groot geweest. Hier komt waarschijnlijk in de nabije toekomst geen verandering in. Uit de onlangs verschenen 'Verkenning arbeidsmarkt cultuursector': *'Bij de theaters en podia is het aantal vrijwilligers in de periode 2005-2014 met 78 procent gegroeid en zijn er in 2014 meer vrijwilligers dan werknemers actief.'* (SER, 2016). Dit heeft logischerwijs tot gevolg dat de rol van vrijwilligers met betrekking tot publieksveiligheid ook groeit.

Het lijkt er op dat vrijwilligers de professionals verdringen in de theatersector. Wat hiervan precies het gevolg is, is echter nog onbekend. Wat de rol en de waarde is van vrijwilligers op het gebied van publieksveiligheid en wat de beperkingen zijn, zijn allemaal zaken die verder onderzocht dienen te worden.

Veiligheid bij op- en afbouw

Uit meerdere interviews is naar voren gekomen dat de risico's voor de veiligheid het grootste zijn bij de eigen organisatie. Zeker de op- en afbouw wordt hierbij genoemd. Een onderzoek als deze, waarbij medewerkersveiligheid als uitgangspunt wordt genomen, wordt dan ook aanbevolen.

Inventarisatie buitentheater

Voor verder onderzoek naar deze sector is een overzicht van de makers van groot belang. In mijn zoektocht naar een actueel overzicht sprak ik met dr. L. van Heteren van de Rijksuniversiteit Groningen. Zei schreef mij hierover: *'Het is spijtig dat het TIN sinds 2013 niet meer echt bestaat, en de overgebleven mankracht dit allemaal niet meer bij kunnen houden. Dus je zou een waardevolle bijdrage aan het veld kunnen leveren door dit weer eens up to date te krijgen.'* Hiervoor was helaas geen mogelijkheid binnen dit onderzoek. Toch is het erg belangrijk dat er een duurzame manier wordt gevonden om een actueel overzicht te verkrijgen.

12. Het managementproduct

Tijdens het schrijven van het theoretisch en wettelijk kader viel het al op dat er geen plek is waar informatie over de productionele kant van buitentheater bij elkaar komt. Ook de geïnterviewden wisten geen informatiebron te noemen waar beginnende producenten van buitentheater terecht kunnen, of waar kennis en ervaringen kunnen worden gedeeld. Voor het waarborgen van de publieksveiligheid en het opleiden van onervaren producenten is een dergelijke informatiebron echter zeer belangrijk. Er is dan ook besloten, om als product van dit onderzoek, in deze behoefte te voorzien.

Platform publieksveiligheid

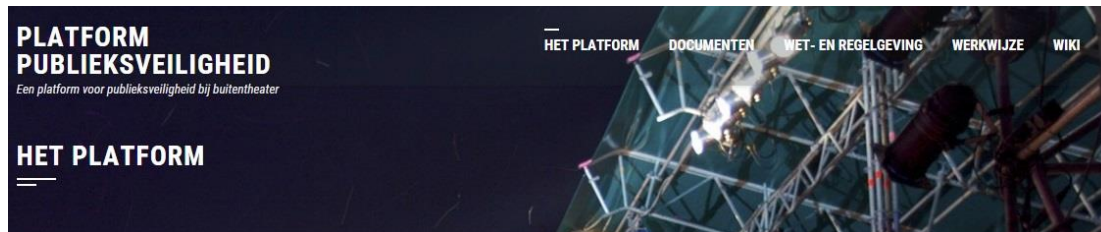
Op de website www.platform-publieksveiligheid.nl zijn de informatiebronnen die gebruikt zijn in dit onderzoek verzameld en samengevat. Ook wordt het onderzoek, en de resultaten hiervan, hier gepubliceerd. Zo wordt de universele werkwijze die uit het onderzoek naar voren is gekomen hier verder behandeld.

Meerdere ondervraagden gaven daarnaast aan dat zij mee willen werken aan het bundelen van kennis en ervaringen. Zo'n bundeling van informatie kan echter alleen werken als hier meerdere mensen aan mee kunnen schrijven en deze constant wordt bijgewerkt. Een vaste redactie voor een dergelijk platform is echter niet realistisch. Om die reden is er voor gekozen om producenten zelf mee te laten schrijven op het platform, door middel van een zogeheten Wiki-plugin.

Naast de bereidheid om informatie te bundelen, geven producenten ook het gevaar van schijnveiligheid aan. Daarom heeft de besproken werkwijze een duidelijke rol gekregen op het platform en staat het open inventariseren van risico's bij externe adviseurs centraal. De wiki kan hieraan bijdragen, maar het is geen vervanger voor de externe adviseurs. Om de kwaliteit van de informatie te kunnen waarborgen, moeten auteurs zich eerst registreren.

De titel van dit rapport, 'Niemand in dit vak leest', is een belangrijk onderdeel van de resultaten van het onderzoek. Het is dan ook van groot belang dat informatie in hapklare brokken te vinden is. Desondanks wordt er naar gestreefd om zo compleet mogelijk te informeren. Geïnteresseerden kunnen zich vervolgens verder verdiepen in de beschikbare rapporten en links.

Het doel is om een zelfvoorzienend en duurzaam platform op te zetten dat ook in de toekomst bij kan dragen aan veilige buitentheaterproducties. Voor meer informatie over dit managementproduct verwijs ik u graag door naar www.platform-publieksveiligheid.nl

Het platform publieksveiligheid is opgericht naar aanleiding van de afstudeerscriptie 'Niemand in ons vak leest', over publieksveiligheid bij buitentheater.

Door hier informatie te bundelen van producenten en (onderzoeks)bronnen wordt er een plek geboden waar beginnende, maar ook meer ervaren producenten terecht kunnen voor actuele informatie met betrekking tot publieksveiligheid bij buitentheater.

Producenten kunnen zelf informatie over ervaringen en werkwijzen toevoegen in de [Wiki](#). Om de kwaliteit van deze informatie te kunnen waarborgen, is er voor besloten om alleen geregistreerde leden toegang te geven tot het aanvullen en bewerken van de wiki. De informatie die er op staat is wel toegankelijk voor iedereen.

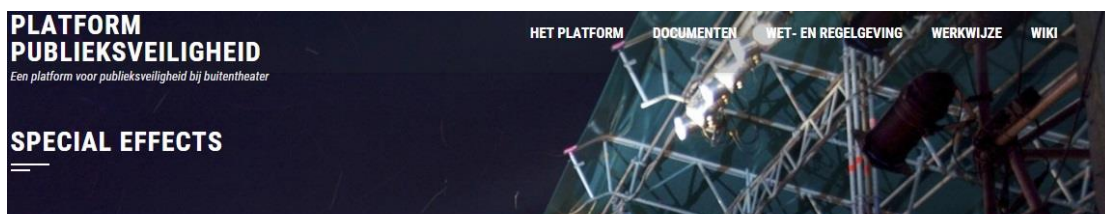
Voor meer informatie over de afstudeerscriptie en de daaruit voortvloeiende werkwijze, [klik hier](#).

Voor meer informatie over wet- en regelgeving rondom buitentheater, [klik hier](#).

Voor meer informatie over documenten en onderzoeken op het gebied van publieksveiligheid en buitentheater, [klik hier](#).

De homepage van het platform

© 24 februari 2016 by thijsdeb Comment Closed

Page History Edit Advanced Create new

Wikis > Special effects

In deze wiki vind je meer info over special effects als vuur, water, vuurwapens en val- en hijstechnieken.

Vuur

Kijk ook naar [Brandgevaar](#) en [blusmiddelen](#).

Vuur wordt vrij veel gebruikt bij buitentheaterproducties. Het belangrijkste is om een goede pyrotechnicus in te schakelen.

Vuurwerk mag sinds de vuurwerkcramp in Enschede niet meer gebruikt worden, tenzij er een expliciete toestemming is van de gemeente. Ook dan zal er een pyrotechnicus moeten worden ingeschakeld.

Water

Het gebruik van water is niet altijd zonder risico's. Het grootste gevaar is Legionella.

Legionella is een ziekte die verspreid kan worden door middel van water. Het tast de luchtwegen en longen aan.

Het Wiki-gedeelte met betrekking tot special effects

Dankwoord

Voor het schrijven van dit onderzoeksrapport zijn meerdere mensen essentieel geweest. Ik heb een groot deel van mijn netwerk ingezet voor het benaderen van personen, het vinden van achtergrondinformatie en voor onderzoekstechnische ondersteuning. Ik ben dan ook aan meerdere mensen dank verschuldigd.

Alle geïnterviewden zijn van groot belang geweest. Dit zijn allen mensen met een overvolle agenda en toch heeft iedereen tijd vrij weten te maken voor het beantwoorden van mijn vragen. Iedereen zag het belang van het onderwerp en nam ruim de tijd mij te woord te staan. Dankzij deze weelde aan informatie heeft mijn onderzoek een stevige ruggengraat gekregen.

Lisette Teisman

Voor de ondersteuning op alle fronten en voor het mij gefocust houden op mijn fascinatie.

Ellen van Bunnik

Voor de link naar de praktijk en de hulp met de interviews.

Frank Brouwer

Voor het samen werken, meedenken, de discussies en het klankbord, maar vooral ook voor de lol van het samen strijden voor een diploma.

Vera de Jong

Voor het meelesen toen ik door de bomen het bos niet meer zag.

Ria Douma van de K&E bibliotheek en Jack van der Leden van de Boekmanstichting.

Voor het meezoeken naar bronnen voor het theoretisch kader en het steekproefkader. Het vinden van relevante informatie op het gebied van buitentheater was een uitdaging.

Milou Kuin

Voor het vormgeven van de afbeeldingen, het aanhoren van al mijn verhalen en de onvoorwaardelijke steun.

Ingrid & Luc de Bruijn

Voor de mogelijkheid die jullie mij hebben geboden om mijn passie te volgen.

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

Voor bijna vijf jaar ondersteuning en begeleiding.

Bibliografie

- AHK.nl. (2016, 2 2). *Productie Podiumkunsten*. Opgehaald van [www.ahk.nl: http://www.ahk.nl/theaterschool/opleidingen-theater/productie-podiumkunsten/](http://www.ahk.nl/theaterschool/opleidingen-theater/productie-podiumkunsten/)
- Allema, J. (2010). *Arbo in de buitenlucht*. Amsterdam: Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.
- B. Hedeman, G. V. (2013). *Projectmanagement op basis van NCB versie 3*. Zaltbommel: Van Haren.
- Baars, W. (2015, december 7). *Projectmanagement-trainingen.nl*. Opgehaald van [Projectmanagement-trainingen.nl: https://www.projectmanagement-training.nl/artikelen-en-tools/artikelen/methodieken/](https://www.projectmanagement-training.nl/artikelen-en-tools/artikelen/methodieken/)
- Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (1992). *Gemeentewet*. Den Haag: Overheid.nl.
- CCV. (2015, december 11). *Tijdens het evenement*. Opgehaald van [hetccv-evenementenveiligheid.nl: http://www.hetccv-evenementenveiligheid.nl/tijdens-het-evenement](http://www.hetccv-evenementenveiligheid.nl/tijdens-het-evenement)
- Douwes, B. (2011). *Locatietheatergezelschappen in Nederland*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Duykeren, G. v. (2012). *Crowd management en risicoanalyse*. TSC Academy.
- Eversmann, P. (1994). *Theatre on location in The Netherlands*, in: *Western European Stages 6*. New York: CASTA.
- G. Lawson, H. P. (2012). *Fonds podiumkunsten: Theater meerjarige activiteiten subsidie 2013-2016*. http://www.fondspodiumkunsten.nl/nl/subsidies/meerjarige_activiteitsubsidie_2013_2016/: NFPK.
- Gemeente Amsterdam. (2008). *Algemene plaatselijke verordening gemeente Amsterdam*. Amsterdam: Gemeente Amsterdam.
- Gemeente Amsterdam. (2014). *Handreiking veiligheid evenementen gemeente Amsterdam*. Amsterdam: Gemeente Amsterdam.
- Gemeente Amsterdam. (2015, december 10). *Evenement organiseren: melden of vergunning aanvragen*. Opgehaald van [Amsterdam.nl: https://www.amsterdam.nl/veelgevraagd/?productid=%7b999CC70D-6268-448E-B274-9FE1C2D17D81%7d](https://www.amsterdam.nl/veelgevraagd/?productid=%7b999CC70D-6268-448E-B274-9FE1C2D17D81%7d)
- Gemeente Arnhem. (2009). *Algemeen Plaatselijke Verordening gemeente Arnhem*. Arnhem: Gemeente Arnhem.
- Gemeente Arnhem. (2011). *Handboek grootschalige evenementen*. Arnhem: Gemeente Arnhem.
- Gemeente Arnhem. (2014). *Evenementenwegwijzer*. Arnhem: Gemeente Arnhem.
- Gemeente Arnhem. (2015). *Algemeen Plaatselijke Verordening gemeente Arnhem*. Arnhem: Gemeente Arnhem.
- Gemeente Arnhem. (2015, december 10). *Evenementenvergunning*. Opgehaald van [loketacc.arnhem.nl: https://loketacc.arnhem.nl/Ondernemers/evenement organiseren/Vergunningen organiseren_evenement/evenementenvergunning](https://loketacc.arnhem.nl/Ondernemers/evenement organiseren/Vergunningen organiseren_evenement/evenementenvergunning)
- Gemeente Eindhoven. (2014). *Evenementenbeleid in Eindhoven*. Eindhoven: Gemeente Eindhoven.
- Gemeente Eindhoven. (2015). *Algemene Plaatselijke Verordening Eindhoven*. Eindhoven: Gemeente Eindhoven.
- Gemeente Utrecht. (2015, december 10). *Algemene Plaatselijke Verordening Utrecht*. Opgehaald van [regelgeving.overheid.nl: http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Utrecht%20\(Utr\)/52414/52414_4.html](http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Utrecht%20(Utr)/52414/52414_4.html)
- Gemeente Utrecht. (2015, december 10). *Utrecht.nl/evenementen*. Opgehaald van [Utrecht.nl: http://www.utrecht.nl/evenementen/organisator-evenement/vergunning-aanvragen/](http://www.utrecht.nl/evenementen/organisator-evenement/vergunning-aanvragen/)
- GGDGHOR Nederland. (2015). *Position paper van GGD GHOR Nederland*. www.ggdghor.nl: GGD GHOR Nederland.
- GHOR. (2016, 2 16). *Over GGD GHOR Nederland*. Opgehaald van [GGD GHOR Nederland: http://www.ggdghor.nl/organisatie/over-ggd-ghor/](http://www.ggdghor.nl/organisatie/over-ggd-ghor/)
- H. Frederiksz, B. H. (2007). *Projectmanagement op basis van PRINCE2*. Zaltbommel: Van Haren.
- Hazeleger, T. (2006). Een locatie praat altijd terug. *Theater NV - nr. 5, 12*.

- HKU. (2016, 2 2). *Theatre and Performing Arts*. Opgehaald van [www.hku.nl: http://www.hku.nl/Opleidingen/KunstEnEconomie/TheatreAndPerformingArts.htm](http://www.hku.nl/Opleidingen/KunstEnEconomie/TheatreAndPerformingArts.htm)
- Hoekstein, J. (z.d.). *Mark Yeoman: Noorderzon is the place to be*. Opgeroepen op januari 20, 2015, van Noorderbreedte.nl: <http://www.noorderbreedte.nl/onder.php3?artikel=866>
- Huisman, C. (2012, oktober 25). *Utrechts theatergezelschap De Utrechtse Spelen is gered*. Opgehaald van De Volkskrant: <http://www.volkskrant.nl/theater/utrechts-theatergezelschap-de-utrechtse-spelen-is-gered~a3337431/>
- J. Tolsma, D. d. (2009). *Effectief procesmanagement*. Delft: Eburon.
- Kenniscentrum Evenementenveiligheid. (2015, december 17). *Crowd management I*. Opgehaald van Kenniscentrum evenementenveiligheid: <http://kcev.nl/tag/crowdmanagement>
- Kerzner, H. (2009). *Project Management*. New York: John Wiley & Sons, inc.
- Mentink, M. (2012, juli). Eerste hulp bij inventariseren risico's. *Zichtlijnen* (nr. 143), p. 46.
- Ministerie van OC&W. (2014). *Cultuur in Beeld*. Deventer: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Ministerie van Veiligheid en Justitie. (1992). *Algemene wet bestuursrecht*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Nibra. (2002). *Leidraad Veiligheid Publieksevenementen*. Nibra.
- Nijs, P. d. (2006). Nr. 10. *De Theatermaker (TM)*, p. 10.
- NVBR. (2015, december 11). *Brandveiligheidseisen*. Opgehaald van Brandweer.nl: https://www.brandweer.nl/bedrijven/evenementen/item_938/
- NVBR. (2015, december 11). *Evenementen*. Opgehaald van Brandweer.nl: <https://www.brandweer.nl/bedrijven/evenementen/>
- openluchttheaters.nl. (2014). *Record aantal bezoekers voor openluchttheaters*. openluchttheaters.nl.
- Peergroup.nl. (2015, december 17). *medewerkers*. Opgehaald van Peergroup.nl: <http://www.peergroup.nl/gezelschap/medewerkers/joran-de-boer/>
- RIE Steunpunt. (2016, januari 5). *Wetgeving*. Opgehaald van Rie.nl: <http://www.rie.nl/wetgeving/>
- Rijksoverheid.nl. (2016, 2 5). *Bouwbesluit 2012*. Opgehaald van Rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bouwregelgeving/inhoud/bouwbesluit-2012>
- Schaap, W. (2007). Zomereditie. *Theatermaker*, p. 33.
- SER. (2016). *Verkenning arbeidsmarkt cultuursector*. <http://www.ser.nl/nl/publicaties/overige/2010-2019/2016/verkenning-arbeidsmarkt-cultuursector.aspx>: SER.
- Sype, J. v. (2007). Zomereditie. *Theatermaker*, 33.
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2015). *Model APV*. Den Haag: VNG.
- VNG. (2015, december 11). *APV*. Opgehaald van VNG.nl: <https://vng.nl/onderwerpenindex/recht/apv>
- W. Stol, C. T. (2016, 2 16). *Definities*. Opgehaald van Basisboek Integrale Veiligheid: <http://www.basisboekintegraleveiligheid.nl/>
- Westermann, W. (2011). *Handboek Evenementen Maken*. Ermelo: VVEM.

Er is getracht om alle rechthebbenden met betrekking tot het gebruikte fotomateriaal te achterhalen en te vernoemen. Dit is echter niet altijd gelukt. Mocht u van mening zijn dat fotorechten zijn geschonden, neemt u dan vooral contact op via thijs.debruijn@student.hku.nl.

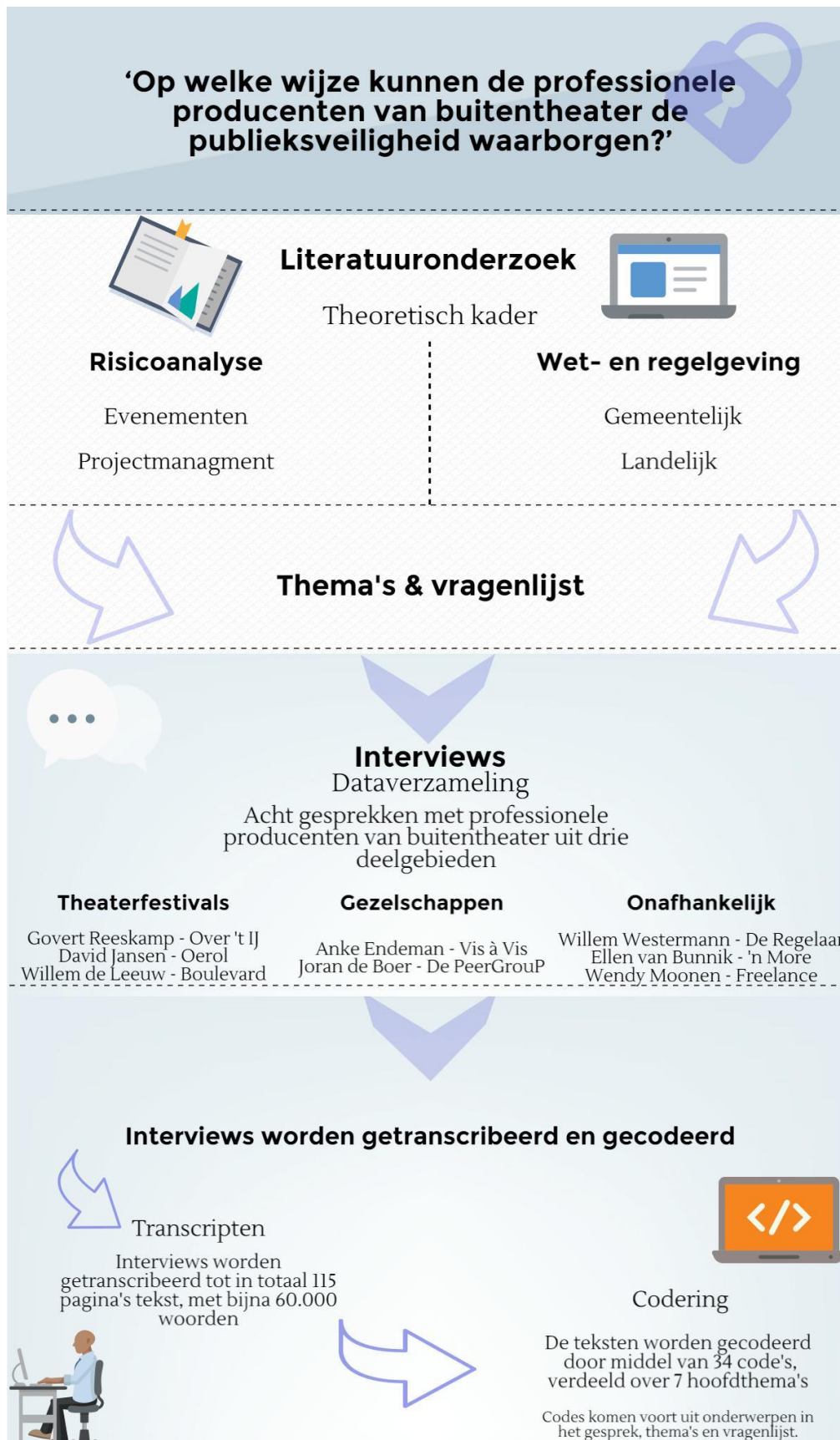

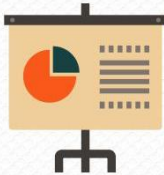
Bijlagen

Inhoudsopgave van de bijlagen in het rapport

Bijlage 1 – Visualisatie onderzoek	69
Bijlage 2 – Thema's en vragenlijst	71
Bijlage 3 – Evenementenbeleid per gemeente	74
Bijlage 4 – Model APV over evenementen	76
Bijlage 5 – Codeboom	77

Bijlage 1 – Visualisatie onderzoek

Codes worden geanalyseerd en daarmee worden de deelvragen beantwoord.

- Welke methoden of technieken worden gebruikt om risico's bij buitentheater te analyseren?
- Wat vinden producenten van de huidige mate van publieksveiligheid bij buitentheater?
- Hoe draagt de overheid bij aan publieksveiligheid bij buitentheater?
- Op welke wijze wordt informatie met betrekking tot publieksveiligheid gedeeld met de sector?
- Waar kunnen beginnende producenten terecht voor informatie over publieksveiligheid bij buitentheater?

Antwoorden op de deelvragen vormen de input voor het beantwoorden van de hoofdvraag:

‘Op welke wijze kunnen de professionele producenten van buitentheater de publieksveiligheid waarborgen?’

Bijlage 2 - Thema's en vragenlijst

Voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews. Hiermee wordt getracht om de geïnterviewde zoveel mogelijk aan het woord te laten. Hiervoor is een vragenlijst opgesteld. Deze vragen zijn voortgevloeid uit de thema's van de hoofdvraag en deelvragen en het literatuuronderzoek. Tijdens het interview zullen de vragen gebruikt worden als handvat, maar niet alle vragen hoeven gesteld te worden.

Thema's

De interviewvragen komen voort uit vier hoofdthema's;

- Risicoanalyse
- Mate van publieksveiligheid op dit moment
- Eisen van overheid/gemeente
- Informatiedeling met de sector

Deze thema's komen voort uit de deelvragen van dit onderzoek. Per onderdeel wordt er getracht op verschillende vragen antwoord te krijgen.

Risicoanalyse

Hoe worden risico's geanalyseerd?

Welke methoden worden gebruikt?

Is er behoefte aan een universelere methode?

Publieksveiligheid op dit moment

Zijn er incidenten geweest waar de publieksveiligheid in het gedrang kwam?

Zijn er organisaties waar het opvallend goed geregeld is?

Eisen van overheid/gemeente

Wat is de invloed van het vergunningbeleid op de risicoanalyse en het veiligheidsplan?

In hoeverre worden zaken aangaande publieksveiligheid gecontroleerd door de overheid?

Zijn er, naast de gemeente, nog meer overheidsorganen actief rondom buitentheater?

In hoeverre verschillen veiligheidseisen per gemeente?

Informatiedeling sector

Zijn werkwijzen geleerd of zelfontwikkeld?

Worden best & worst practices gedeeld met de sector?

Is er behoefte aan meer informatiedeling?

Vragenlijst

Uit de thema's is de volgende vragenlijst ontstaan. De vragen hieronder zijn, naast een aantal vaste profielvragen, slechts een kader voor het interview.

Naam geïnterviewde:

Naam organisatie(s):

Soort productie:

Maximaal aantal bezoekers op drukste moment:

Ik doe onderzoek naar publieksveiligheid bij buitentheater. Buitentheater zie ik als al het toneel buiten het theater/de schouwburg. Ik zou u graag wat vragen stellen over dit onderwerp, gezien uw rol als productie leider/organisator bij de voorstelling <titel productie> van <naam gezelschap>.

Mijn vragen gaan over praktijkvoorbeelden, risicoanalyse en de rol van de overheid. Het staat u vrij om uit te wijden over onderwerpen die u belangrijk vindt.

Het gesprek wordt opgenomen.

Best & worse practices

Wat waren interessante/uitdagende factoren mbt de publieksveiligheid bij de afgelopen productie?

Zijn er incidenten geweest waarbij de publieksveiligheid in het gevaar kwam?

Worden dit soort incidenten bijgehouden?

Worden dit soort incidenten gedeeld met de rest van de sector?

Is hier meer behoefte aan?

Zijn er plekken waar het opvallend goed geregeld is op het gebied van publieksveiligheid?

Wordt dit gedeeld met de sector?

Is hier meer behoefte aan?

Risicoanalyse

Hoe ontstaat het veiligheidsplan?

Wie schrijven eraan mee?

Hoe vaak wordt deze geüpdatet/herschreven?

Wordt deze geëvalueerd?

Hoe worden risico's geanalyseerd?

Worden er vaste technieken of werkwijzen gebruikt?

Hoe zijn deze technieken of werkwijzen ontwikkeld of aangeleerd?

Waar kunnen beginnende productie leiders van buitentheater terecht voor advies?

Is dit een methode die door meer organisatoren gebruikt wordt?

Zou het goed zijn om naar één universele methode te gaan?

In hoeverre houdt u rekening met zogeheten unknown-unknowns?

Hoe probeert u deze tegen te gaan?

Rol van de overheid

Wat is de rol van de overheid mbt de publieksveiligheid?

Wat voor invloed heeft het vergunningenbeleid op het veiligheidsplan en de risicoanalyse?

In hoeverre is dit per gemeente hetzelfde?

Zou dit universeler moeten zijn?

Zijn er nog meer overheidsinstellingen die zich bezig houden met publieksveiligheid bij buitentheater?

Zou het goed zijn als er landelijke regels worden opgesteld omtrent veiligheid van bezoekers, zoals gebeurd is op Arbo niveau met de RIE en PRIE?

Algemeen

In hoeverre worden keuzes omtrent publieksveiligheid beïnvloed door financiën?

Is dit een probleem?

Kunt u een voorbeeld noemen?

Als er over incidenten wordt gesproken in de sector, komen toch erg vaak de grote publieksevenementen naar voren en niet buitentheater. Hoe zou dit kunnen komen?

Hoe is het volgens u op dit moment gesteld met de publieksveiligheid bij buitentheater?

Moet hier iets aan veranderen?

Als u een tip mee kunt geven aan de sector op dit gebied, wat zou dat dan zijn?

Zijn er nog grote/belangrijke spelers in het veld die ik hierover zou moeten interviewen?

Bijlage 3 – Evenementenbeleid per gemeente

Utrecht

De gemeente Utrecht baseert de eisen voor een evenement op de grootte ervan. Hierbij gaat het niet alleen om het aantal te verwachten bezoekers, maar juist ook de impact die het evenement heeft op de openbare orde.

Utrecht maakt gebruik van vier classificaties; klein, middelgroot, groot en 'humungous' (oftewel zeer groot). De twee kleinste klassen moeten een draaiboek hebben met een veiligheidsparagraaf, de grootsten een veiligheidsplan inclusief calamiteitenplan.

(Gemeente Utrecht, 2015)

Bijzonderheden APV

In de APV van Utrecht staat dat de burgemeester een veiligheidsplan kan eisen van de organisator, ook als het een klein of middelgroot evenement betreft. Daarnaast kan de organisator om zeer wijdverbreide redenen geweigerd worden als vergunningsaanvrager: 'Hij mag niet in enig opzicht van slecht levensgedrag zijn' (Gemeente Utrecht, 2015)

Amsterdam

De gemeente Amsterdam classificeert niet op grootte van een evenement, maar de mate waarin het evenement risicovol is. Zodra een evenement groter is dan 2000 bezoekers, moet er duidelijkheid verschaft worden over het activiteitenprofiel, publieksprofiel en ruimtelijk profiel. Hieruit vloeit een classificatie voort. Er zijn drie soorten classificaties: Regulier evenement, aandachtsevenement en risicovol evenement. (Gemeente Amsterdam, 2014)

De gemeente Amsterdam heeft een grote hoeveelheid aan documenten beschikbaar voor organisatoren van evenementen, onder andere de 'Handreiking veiligheid evenementen'. Hierin wordt de methodiek voor het maken van een risicoanalyse aangeraden die vergelijkbaar is met de Leidraad Veiligheid Publieksevenementen, zoals te lezen in hoofdstuk 5.1.2: Methode Nibra.

Bijzonderheden APV

Uit de APV valt op te maken dat het mogelijk is dat de organisator op voorhand al gevraagd wordt om een borgsom te betalen, voor het geval er niet aan de voorschriften wordt gehouden. (Gemeente Amsterdam, 2008)

Eindhoven

Classificatie vindt in Eindhoven plaats aan de hand van de risico's en de impact die een evenement met zich meebrengt. Er zijn drie categorieën, van laag tot hoog risico.

Een evenement wordt geclassificeerd na analyse van de kenmerken. Deze zogeheten risicoscan richt zich op drie profielen; activiteitenprofiel, publieksprofiel en risicoprofiel. Dit is conform de methoden van het Nibra. (Gemeente Eindhoven, 2014)

De gemeente Eindhoven heeft geprobeerd het gehele vergunningsproces te verduidelijken voor de organisator. Zo gaat het contact niet via de gemeente zelf, maar krijg je één aanspreekpunt via Eindhoven365. Eindhoven365 is het marketingbedrijf van de stad.

Verder is het complete evenementenbeleid uitgeschreven in het rapport 'Evenementenbeleid in Eindhoven, gastvrij en veilig', wat de organisator inzicht geeft in het complete proces.

Opvallend is dat de kosten voor een evenementenvergunning in de categorie C vele malen hoger zijn dan die voor evenementen van een vergelijkbare grootte in andere gemeenten (€25.000,-, tegenover €4000,- in Amsterdam en €4317,25 in Utrecht).

Bijzonderheden APV

Uit de APV valt op te maken dat de burgemeester van Eindhoven er voor kan kiezen om onder andere ontheffing te verlenen van de vergunningsplicht. Er wordt niet gespecificeerd in welk geval dit aan de orde is. (Gemeente Eindhoven, 2015)

Arnhem

De gemeente Arnhem categoriseert evenementen op basis van publieksaantallen en de mate van versterkt geluid. Er worden vier typen evenementen onderscheiden: Zeer kleinschalig met akoestische muziek, tot 500 bezoekers met lage bronvermogens, 500-7500 bezoekers met maximaal 80 dbA en 93 dbC en meer dan 7500 bezoekers met maximaal 80 dbA en 95 dbC (Gemeente Arnhem, 2014).

Het is opvallend te noemen dat de gemeente Arnhem zich vooral focust op de geluidsoverlast die bij een evenement gepaard gaat. Over risico's en publieksveiligheid is de gemeente veel minder specifiek.

Bijzonderheden APV

De burgemeester kan bij openbare kennisgeving gebouwen, locaties en gebieden aanwijzen waar het houden van één of meer (categoriën van) evenementen voor een periode van maximaal twee jaar is vrijgesteld van de vergunningplicht.

Verder valt op te maken dat zodra er een vergunning is afgegeven voor een evenement, er geen losse vergunningsaanvragen gedaan hoeven te worden. Bijvoorbeeld met betrekking tot het schenken van alcohol, etc.

Naast bovenstaande is het opvallend dat de gemeente Arnhem een extra artikel heeft toegevoegd m.b.t. opdringen, uitdagen en wapens. Dit terwijl zaken omtrent wapens toch veelal zijn geregeld binnen de (landelijke) wet Wapens en Munitie.

(Gemeente Arnhem, 2015)

Groningen

De gemeente Groningen heeft, net als de gemeentes Eindhoven en Amsterdam, de risicoanalyse als prioriteit en als leidraad bij het classificeren van evenementen. Ook hier wordt er een analyse gemaakt op basis van publieksprofiel, ruimteprofiel en activiteitenprofiel. De evenementen zijn opgedeeld in klein, middelgroot, en groot. De risicoanalyse die uitgevoerd wordt door de gemeente geeft de doorslag bij classificatie (Gemeente Arnhem, 2011).

Bijzonderheden APV

Uit de APV valt op te maken dat een aanvraag niet in behandeling genomen hoeft te worden, als deze meer dan 3 maanden voor het evenement wordt ingediend.

Daarnaast kan een aanvraag worden geweigerd als deze niet voldoet aan de wensen van de gemeente met betrekking tot variatie in het evenementenprogramma (Gemeente Arnhem, 2009).

Bijlage 4 – Model APV over Evenementen

Afdeling 7. Evenementen

Artikel 2:24 Begripsbepaling

1. In deze afdeling wordt onder evenement verstaan elke voor publiek toegankelijke verrichting van vermaak, met uitzondering van:
 - a. bioscoopvoorstellingen;
 - b. markten als bedoeld in artikel 160, eerste lid, onder h, van de Gemeentewet en artikel 5:22 van deze verordening;
 - c. kansspelen als bedoeld in de Wet op de kansspelen;
 - d. het in een inrichting in de zin van de Drank en Horecawet gelegenheid geven tot dansen;
 - e. betogingen, samenkomsten en vergaderingen als bedoeld in de Wet openbare manifestaties;
 - f. activiteiten als bedoeld in artikel 2:9 en 2:39 van deze verordening.
2. Onder evenement wordt mede verstaan:
 - a. een herdenkingsplechtigheid;
 - b. een braderie;
 - c. een optocht, niet zijnde een betoging als bedoeld in artikel 2:3 van deze verordening, op de weg;
 - d. een feest, muziekvoorstelling of wedstrijd op of aan de weg;
 - e. een klein evenement.
3. Onder klein evenement wordt verstaan een straatfeest of buurtbarbecue op een dag.

Artikel 2:25 Evenement

1. Het is verboden zonder vergunning van de burgemeester een evenement te organiseren.
2. Geen vergunning is vereist voor een klein evenement, indien:
 - a. het aantal aanwezigen niet meer bedraagt dan ... personen;
 - b. het evenement tussen en uur plaats vindt;
 - c. geen muziek ten gehore wordt gebracht voor 07.00 uur of na 23.00 uur;
 - d. het evenement niet plaatsvindt op de rijbaan, (brom)fietspad of parkeerplaats of anderszins een belemmering vormt voor het verkeer en de hulpdiensten;
 - e. slechts kleine objecten worden geplaatst met een oppervlakte van minder dan 10 m² per object;
 - f. er een organisator is;
 - g. de organisator binnen ... werkdagen voorafgaand aan het evenement daarvan melding heeft gedaan aan de burgemeester.
3. De burgemeester kan binnen ... dagen na ontvangst van de melding besluiten het organiseren van een evenement als bedoeld in het tweede lid te verbieden, indien daardoor de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of het milieu in gevaar komt.
4. Het verbod van het eerste lid geldt niet voor een wedstrijd op of aan de weg, voorzover in het geregelde onderwerp wordt voorzien door artikel 10 juncto 148, van de Wegenverkeerswet 1994.

Bijlage 5 – Codeboom

Algemene info	
	Informatie productie/geïnterviewde
	Bezoekersaantallen
	Grote spelers in het veld
Risicoanalyse	
	Risicoanalysetechnieken
	Risicoanalysetechnieken universeler
	Makers veiligheidsplan
	Updates en evaluatie van veiligheidsplan
	Rapportage
	Externe adviseurs
Risicomanagement	
	Financiën
	Publiek medeverantwoordelijk
	Onbewust onbekwaam
	Veiligheidsteam
Wetgeving	
	Evenementenbeleid
	Invloed vergunningbeleid
	Landelijke regels voor publieksveiligheid
	Rol overheid mbt publieksveiligheid
	Universeler vergunningbeleid
	Overige overheidsinstellingen
Toezicht en handhaving	
	Bouw en woningtoezicht
	Brandweer
	Controle
Info over de sector	
	Kennisdeling sector
	Informatiebronnen voor beginners
	Kenmerken Buitentheater
	Kenmerken Festivals
	Zelfregulering sector
Praktijkvoorbeelden	
	Incident voorbeelden
	Reden voor weinig incidenten
	Uitdagende/veelvoorkomende factoren
	Best practices
	Stand van publieksveiligheid
	Tips

